

FÖRSVAR UTBILDAREN

Indikerare

– Hjälper till att upptäcka
strålning

SID 16

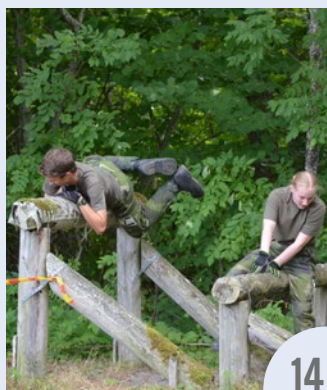

OMSLAGSBILD:
Indikerare arbetar med att leta
efter och upptäcka joniserande
strålning, till exempel vid en
kärnkraftsolycka. Foto: Nalle
Johansson

INNEHÅLL nr 3 2025

- 3. LEDAREN
- 4. Arbete i stab kräver många kompetenser
- 6. Försvarsmakten värvar nya frivilliga specialister
- 8. Att rädda liv – även när hjärnan vill fly
- 10. NYTT FRÅN KANSLIET
- 11. INFORMATION FRÅN FÖRSVARSSUTBILDARNA
Praktiskt demokrati på riksstämman
- 12. TOTALFÖRSVARSinFORMATION
Satsning för bättre förståelse av totalförsvaret
- 14. UNGDOM
Tävling som får ungdomarna att växa
- 15. Ny kunskap ger bra diskussioner
- 16. VÅRA AVTALSBEFATTNINGAR
De hjälper till att upptäcka strålning
- 20. MEDLEMMEN I CENTRUM
Viktiga delar i utbildningsmaskinen
- 22. NOTISER FRÅN FÖRBUNDEN
- 26. KRÖNIKAN
Genom samverkan kan vi nå längre
- 27. VÅRA KURSGÅRDAR
Hitta fokus på Fårö kursgård
- 28. NOTISER OM TOTALFÖRSVARET

FÖRSVARSS UTBILDAREN

Tidningen är utgiven av
Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ANSVARIG UTGIVARE: Generalsekreterare, Bo Stennabb
CHEFREDAKTÖR: Kristoffer Bäckström, Kristoffer.Backstrom@forsvarsutbildarna.se
REDAKTÖR: Anna Widerberg. REDAKTIONSSSEKRETERARE: Anna Karlsson
GRAFISK DESIGN OCH TRYCK: www.ClearDesign.se

MANUSSTOPP: Manusstopp för nr 4 2025 är den 1 augusti 2025
UPPLAGA: Upplaga ca 25 000 ex/utgivning, 5 nr under 2025

INSIKT, VILJA, MOD

FÖR EN DRYG MÅNAD SEDAN representerade jag Försvarsutbildarna vid Folk och Försvars årsmöte tillsammans med knappt 100 av deras 131 medlemsorganisationer. Genom att vara medlemmar i Folk och Försvar markerar vi och alla de andra medlemsorganisationerna betydelsen av att arbetet med frågor som rör vår säkerhet finns högt upp på den politiska dagordningen. I samband med årsmötet genomfördes även ett seminarium på temat Försvarsvilja, där Bengt Axelsson, senior rådgivare på Försvarshögskolan höll ett mycket tankeväckande och inspirerande inledningsanförande där orden i rubriken till denna ledare spelade en stor roll: *Insikt, Vilja, Mod*.

FLER BEHÖVER BIDRA

Enkelt uttryckt handlade det om vikten att bygga insikt hos allmänheten om varför det är viktigt att arbeta med frågor kring totalförsvaret och vad vi riskerar om vi inte gör det. Anförandet handlade också om att omsätta denna insikt till en vilja att bidra och ha modet att göra detta trots att det kan innebära stora personliga uppoffringar.

Många, om inte huvuddelen av er som läser denna ledare förstår redan detta och är redan aktivt engagerade inom totalförsvaret. Frågan är dock hur det ser ut runt omkring er. Hur mycket vet din kusin, din granne, kollegan på arbetsplatsen om dessa frågor? Här kan vi alla göra en insats för att skapa ökad insikt, som förhoppningsvis leder till att fler vill bidra och har modet att göra så. Kanske finns det en artikel i just detta nummer av tidningen som skulle kunna vara värd att nämna för någon i din omgivning.

VIKTIGA SAKER ATT FÖRSVARA

Ett annat perspektiv på orden i rubriken kan kopplas till Försvarsutbildarnas interna liv och verksamhet. Under våren har ni ute i förbund och föreningar genomfört era årsstämmor och för bara några veckor sedan genomfördes Försvarsutbildarnas riksstämma. Likt tidigare har jag även i

år deltagit vid ett antal av dessa stämmor och kan framför allt konstatera två saker. Det är långt ifrån alla röstberättigade som deltar vid stämmorna och det är en utmaning för många förbund och föreningar att hitta människor som vill engagera sig i det gemensamma arbetet.

Självklart har jag förståelse för att det finns mycket annat du som individ ska hinna med i vardagen och att vi alla behöver tid att koppla av på vår fritid. Men det är viktigt att inte glömma att vi som land har viktiga saker att försvara. I Sverige har vi också något som gör våra liv annorlunda än livet för många andra människor runt om i världen: Vi har frihet att gå samman och skapa organisationer inom de områden vi själva är intresserade av. Inom dessa organisationer har vi under demokratiska former dessutom möjlighet att påverka vad det är vi vill göra. På det sättet är organisationer som Försvarsutbildarna en väldigt viktig del av det totalförsvaret vi gemensamt bygger upp.

TILLSAMMANS ÄR VI STARKA

Jag är övertygad om att du som medlem och läsare av denna tidning redan delar denna *insikt*. Min förhoppning är dock att fler även har *viljan* och *modet* att delta mer aktivt och engagera sig lite mer. För i antal finns styrka och ju fler som engagerar sig, desto starkare kommer både vår egen organisation och totalförsvaret att bli.

Med dessa ord hoppas jag att ni alla får en underbar sommar!

BO STENNABB, generalsekreterare

Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ADRESS: Karlavägen 65, Stockholm

POSTADRESS: Box 5034, 102 41 Stockholm

TELEFON: 08-587 742 00

E-POST: forsvarsutbildaren@forsvarsutbildarna.se

HEMSIDA: www.forsvarsutbildarna.se

ADRESSÄNDRINGAR:

Har du flyttat eller ska du byta adress? Se till att du får ditt nummer av Försvarsutbildarna utan avbrott! Gå in på www.forsvarsutbildarna.se – leta upp "Mina sidor" och gör dina ändringar direkt på hemsidan.

Alternativt, mejla via:
adressandring@forsvarsutbildarna.se

Helena Olsson Lignell i gruppdiskussion med Åsa Öhman. Foto: Kerstin Einarsson

ARBETE I STAB KRÄVER MÅNGA KOMPETENSER

Erfarenhetsbaserad kunskap är den bästa tillgången. Det enas deltagarna på fördjupningskursen i civil beredskap om efter två intensiva dygn som till stor del kom att handla om att lära känna varandras bakgrunder.

KURSCHEFEN KERSTIN EINARSSON poängterar vikten av att ge deltagarna tillfälle att under verklighetsnära och pedagogiska former få nosa på varandras respektive yrkeskunskaper. I framtiden kommer de att kunna dra nytta av allas olika kompetenser i den stabsroll man kan hamna i som frivilligresurs. Hon är mycket nöjd med helgens utfall av det utbyte som skedde deltagarna emellan.

– Kursens syfte är dels att fördjupa deltagarnas kunskaper inom civil beredskap, dels att ta ytterligare kunskapssteg inför en stabsroll. Begreppet civil beredskap nämns numera var och varannan dag i media, men jag upplever att deltagarna verkar både kunniga och vetgiriga, vilket ger bra diskussioner i gruppen, säger Kerstin Einarsson.

Hon uppmuntrade alla att vårda dessa dagars nya kunskaper i sina fortsatta förberedelser för frivilliguppdraget och hoppas förstås att helgens erfarenheter har gett en inblick i hur de kan bidra i en stab.

FRÅN SVINPEST TILL TRAFIKKAOS

Inom ämnet stabsmetodik, vilket för övrigt även finns som särskild kurs hos Försvarsutbildarna, bollade deltagarna friskt olika exempel ur verkligheten som visar vad som kan behövas för att hantera samhällsstörning eller höjd beredskap. Att höra någon som har frivilligavtal med Jordbruksverket berätta om hur man arbetade kring virussjukdomen afrikansk svinpest som härjade under närmare ett års tid, var lika intressant som att få ta del av frivilligresursen på Trafikverket som redogörelse för hur man arbetade under snöövädret förra vintern på E22, som stoppade totalt tusen bilar från att komma fram under närmare två dygn.

– Som kurschef gläds jag åt hur engagerade alla var, hur de följer upp dagliga nyhetsrapporteringar, analyserar hotbilder och resonerar kring påverkan på det civila försvaret. Men kanske mest fascinerar jag av deras energi och öppenhet av att dela med sig, säger Kerstin Einarsson.

EXEMPEL UR DET VERKLIGA LIVET OVÄRDERLIGA

Att som kursdeltagaren Helena Olsson Lignell arbeta som kommunikationsstrateg på Skatteverket ger en rad bra kunskaper att ta med in i frivilligverksamheten. Men hon vill också framhålla den insyn i andra världar deltagarna bjudit på under kursen. Hon nämner värdefulla samtal kring räddningstjänstens och olika myndigheters specifika områden och hur ovärderligt det är för henne att höra alla exempel som kommer direkt ur det verkliga livet.

” DET ÄR INTRESSANT ATT SE VAD SOM UTMÄRKER EN STAB SOM FUNGERAR, ATT BÖRJA FÖRSTÅ HUR SAKER HÄNGER IHOP.

Christer Ekendahl, kursdeltagare

Det hon minns som speciellt värdefullt är nog ändå den praktiska övningen, orkestrerad av Länsstyrelsen i Halland. Där kom hennes kunskaper i kommunikationsstrategi väl till pass. Att kunna känna av en situation, kommunicera en helhet och se vilka aktörer som behövs i olika lägen, är viktigt för att få en bild över hur vi hänger ihop.

– När vi tillsammans fick bygga en lägesbild och få en bild av ett scenario och göra en utvärdering av detta, gav det många insikter. Där kunde vi verkligen träna på att tillvarata varandras kompetens. Eftersom några av oss på kursen är knutna till avtal via Försvarsutbildarna och andra kommer från FRG, bjuds det på intressanta perspektiv när vi får komma nära en annan

frivilligorganisation. Jag själv har avtal med MSB där jag troligen kommer att vara under en vecka i sommar, vilket blir ett spännande sätt att tillbringa en sommarvecka på, säger Helena Olsson Lignell.

GEMENSAMT ENGAGEMANG

Kursdeltagaren Christer Ekendahl kom i kontakt med FRG (Frivilliga Resursgruppen) för två år sedan. Han kände direkt att han hade relevanta kunskaper att tillföra, med både buss- och lastbilskort och att han dessutom arbetat som trafikledare.

Under helgen deltog han tillsammans med sin sambo. Det underlättar, säger han, då engagemang för frivilligheten kan sluka en del tid. Men det är ett intresse de båda delar, att hjälpa till där det behövs.

– Barnen är vuxna och utflugna. Det är bara katterna och hunden vi behöver tänka på. Vi har tiden för att ta på oss frivilliguppdrag och är båda i stort sett alltid beredda om vi skulle behövas, säger Christer som till vardags jobbar inom polisen i Helsingborg, vilket även det har visat sig vara en bra erfarenhet att ha med sig in i stabsarbetet.

Liksom Helena Olsson Lignell tycker han att den stora aha-upplevelsen under dessa dagar var när Länsstyrelsen i Halland satte dem i stabsarbete och de fick den värdefulla verklighetskänslan, inte minst i rapporteringen till stabschefen.

– Det är intressant att se vad som utmärker en stab som fungerar, att börja förstå hur saker hänger ihop. Det är också härligt att vara i ett sammanhang där alla är så engagerade. Men det gäller också att öva uthållighet och se till att den viktiga återhämtningen får sin tid. Det jag också lärt mig genom mitt jobb inom polisen är att ha lite is i magen när det hettar till och lära sig hur man fungerar under stress. Det är viktigt att verkligen lyssna till vad uppdraget består av. Vad är vi här för att göra? Det är lätt att vilja lite för mycket när man blir engagerad. Men svårt? Nja, det mesta av arbetet i en stab handlar egentligen om samarbete och sunt förnuft, tycker Christer Ekendahl.

TEXT: BEATA HANSSON

Christer Ekendahl agerar, tillsammans med kurskollegan Mats Erlandsson, funktionen Analys och planering i stabsövningen. Foto: Kerstin Einarsson

fakta

CIVIL BEREDSKAP – FÖRDJUPNING FÖR STABSBEFATTNING

Kursen riktar sig till den som har tecknat ett civilt avtal för stabsbefattning, hos en länsstyrelse eller annan central myndighet eller i en region. Även FRG-ledare och FRG-ansvariga i kommunerna är målgrupp. Syftet är att ge en inblick i hur rollen i en stab fungerar, utifrån Sveriges struktur och modell för att hantera samhällsstörningar och höjd beredskap, men även att på andra sätt förbereda deltagarna i deras frivilligroller.

Under kursen på Tylebäck 14-16 mars deltog 19 personer från Försvarsutbildarna och FRG.

FÖRSVARSMAKTEN VÄRVAR NYA FRIVILLIGA SPECIALISTER

Vill du utbilda dig till sjukvårdare, fordonsförare eller någon annan specialistbefattning? Snart kan du göra det inom fler försvarsgrenar än Hemvärnet. Försvarsmaktens mål är att öka de frivilliga avtalsbefattningarna inom övriga försvarsgrenar och stridskrafter med minst 3 200 personer.

NÄR FÖRSVARSMAKTEN SKA VÄXA får de 18 frivilliga försvarsorganisationerna, FFO:erna, en ny och utökad roll.

– Försvarsmakten har varit väldigt tydliga med att man inte kommer att klara personalförsörjningen utan reservofficerare och frivilliga. Att utbilda frivilliga specialister till fler försvarsgrenar och stridskrafter än Hemvärnet är ett naturligt led i detta, säger Christer Erixon, överstelöjtnant vid Rikshemvärnsstaben och samordnare för att bemanna med frivilliga utanför Hemvärnet.

MER ÄN 100 OLIKA SPECIALISTROLLER

I dagsläget utbildar och rekryterar de frivilliga försvarsorganisationerna specialister till drygt 100 olika typer av befattningar inom Hemvärnet. Sjukvårdare, kockar, hundförare, saneringssoldater, flygmekaniker, signalister och fordonsförare är bara några exempel. Många av dessa frivilliga avtalsbefattningar kommer nu att bli aktuella för Försvarsmaktens tre övriga försvarsgrenar, armén, flygvapnet och marinen, samt stridskrafterna logistik och ledning. Och tanken är att arbetet ska sätta i gång direkt. I regeringens regleringsbrev står att Försvarsmakten ska verka för att tillvarata denna möjlighet redan under 2025.

– Eftersom vi fick regleringsbrevet i februari är arbetet ännu i sin linda. Det vi gör nu är att titta på hur krigsorganisationen och befattningsbeskrivningarna ser ut och stämmer överens så att vi har möjlighet att skriva avtal och bemanna med frivilliga. Vi tittar också på vilka befattningar som det finns störst

behov av, säger Patrik Östlund, kommandörkapten och chef för organisationssektionen inom Försvarsstabens genomförandeledningsavdelning.

Han ser mycket positivt på det utökade samarbetet med de frivilliga försvarsorganisationerna.

– Att någon engagerar sig frivilligt och vill bidra till Försvarsmakten är oerhört positivt. Jag kan bara konstatera att vi har varit dåliga på att ta vara på det men nu är förhoppningen att vi ska ändra på det, säger han.

STORT BEHOV AV FORDONSFÖRARE

Ett av de områden där man redan nu vet att behovet är särskilt stort är fordonsförare, speciellt när det gäller tung lastbil.

– Det är en jättestor brist på fordonsförare inom hela Försvarsmakten, vilket påverkar rörligheten nu när vi har gått med i Nato. För oss som håller på med fordonstjänst är det en självklarhet att vi vill vara med och hjälpa till med detta, säger Ingela Kronlund, verksamhetsansvarig för militära uppdrag hos Bilkåren.

Frågan om frivilliga fordonsförare inom fler delar av försvaret har varit på tapeten länge. Faktum är att det redan nu finns ett fåtal sådana på plats inom flygvapnet och armén.

– Vår förra ÖB bad oss se över om Bilkåren kunde hjälpa till att bemanna befattningar även utanför Hemvärnet redan för 6–7 år sedan. Det ledde till att vi gjorde en ordentlig genomgång av befattningsbeskrivningar på logistiksidan, både när det gällde fordonsförare och förrådspersonal. Sedan lades planerna delvis på is. Men eftersom vi redan gjort alla förberedelser var det enkelt för oss att komma i gång och därför är det också vi som ligger först i pipen nu när det här arbetet påbörjas, berättar Eva Blomqvist, riksbilkårchef.

ÅTERVÄRVAR MEDLEMMAR SOM SLUTAT

Första steget är att inventera hur många medlemmar som har militära förarbevis, men som har hoppat av Hemvärnet av olika skäl.

– En del av dem kanske kan tänka sig att komma tillbaka och göra en insats inom andra delar av Försvarsmakten. Några som inte varit borta så länge skulle kunna hoppa in direkt, medan andra kan behöva förnya sina förarbevis eller göra en kortare repetitionsutbildning. På det här viset räknar vi med att få fram några som vi kan placera redan i år, säger Ingela Kronlund.

Steget från ny medlem till färdig fordonsförare kan annars ta runt 1,5 år – om man har tur. Innan utbildningen påbörjas ska Försvarsmakten göra en säkerhetsintervju,

Christer Erixon är överstelöjtnant vid Rikshemvärnsstaben. Foto: Privat

Patrik Östlund är chef för organisationssektionen inom Försvarsstabens genomförandeledningsavdelning. Foto: Privat

Det råder stor brist på fordonsförare inom Försvarsmakten. Nu kan du som frivillig utbilda dig till det och andra specialistbefattningar även utanför Hemvärnet. Foto: Eva Blomqvist

Eva Blomqvist är riksbilförarschef.
Foto: Eva Blomqvist

Ingela Kronlund är verksamhetsansvarig för militära uppdrag hos Bilkåren. Foto: Eva Blomqvist

där väntetiden kan vara upp till ett halvår. Nästa steg är den två veckor långa grundläggande soldatutbildningen för frivilliga, GU-F, som alla blivande specialister utan tidigare militär grundutbildning behöver göra. Därefter följer en fyra veckor lång befattningsutbildning till fordonsförare som är uppdelad på två tillfällen.

– På individuell basis handlar det också om hur mycket man har möjlighet att vara ledig från sitt ordinarie arbete. För vår egen del och för Försvarsmakten i stort är det bristen på instruktörer som är den trånga sektorn, säger Ingela Kronlund.

SÅ GÖR DU OM DU ÄR INTRESSERAD

Christer Erixon på Rikshemvärnsstaben vill ta tillfället i akt och uppmana fler att söka olika specialistbefattningar via de olika FFO:erna.

– Behovet är jättestort! Gå gärna in och titta på respektive FFO och se vilka olika befattningar de utbildar till. Det kommer att behövas en bred palett av olika kompetenser framöver. Kontakta också gärna din FFO eller Försvarsmakten om du redan är utbildad men inte har fått någon krigsplacering, poängterar han.

TEXT: SARA BERGQVIST

SÅ PÅVERKAS FÖRSVARsutbildarna

För Försvarsutbildarnas del innebär det nya uppdraget dels att rekrytera och utbilda specialister inom samma områden som man gör redan idag för Hemvärnets räkning, exempelvis sjukvårdare. Utöver det är det också Försvarsutbildarna som kommer att hålla i den två veckor långa GU-F:en för samtliga nya specialister. Om det blir andra uppdrag också återstår att se.

SPECIALISTBEFATTNINGAR I HEMVÄRNET

Av Hemvärnets totala bemanning på cirka 22 000 frivilliga utgörs ungefär 6 000 av specialister. Redan nu finns ett fåtal frivilliga specialister även utanför Hemvärnet, bland annat fordonsförare.

HÄR HITTAR DU DE 18 FRIVILLIGA
FÖRSVARSGRUPPATIONERNA (FFO:ERNA):
frivilligforsvaret.se/om-oss/frivilligforsvaret

Utbildningen genomförs i full stridsutrustning. Nato-medlemskapet och lärdomarna från Ukraina har förändrat utbildningen i grunden.
Foto: Håkan Adolfsson

ATT RÄDDA LIV – ÄVEN NÄR HJÄRNAN VILL FLY

Rysslands invasion av Ukraina har gett nya insikter och förändrat hur både sjukvårdare och stridssjukvårdare utbildas. Kraven är högre, utbildningen tuffare och slutmålet är att kunna rädda fler liv.

NÄR UKRAINA BRINNER påverkas även sjukvårdsutbildningen i Sverige. Erfarenheterna från Ukraina och nya Nato-krav har förändrat grundkurserna i försvarsmedicin, både för stridssjukvårdare och sjukvårdare i Hemvärnet.

Förra året genomfördes GK1 (grundkurs 1) för första gången och nyligen anordnades årets första i Falun. Antalet under 2025 blir tolv stycken, åtta för sjukvårdare och fyra för stridssjukvårdare, där varje kurs utbildar upp till 30 personer. Behoven är stora och kraven på sjukvårdare inom Hemvärnet är hårdare än någonsin.

– Vi har insett att sjukvårdarna inte längre kan stå långt bak. De måste kunna agera nära fronten i full stridsutrustning, under stress. Det är den verklighet vi måste förbereda oss för, säger kurschefen Håkan Adolfsson.

VAD ÄR TCCC CLS?

Den nio dagar långa kursen utgår från det amerikanska konceptet TCCC (Tactical Combat Casualty Care), som används i Nato.

– Vi har anpassat det till svenska förhållanden. Det bygger på att soldater nära fronten snabbt ska kunna rädda liv.

Deltagarna utbildas till CLS, Combat Life Savers. Vid fullgången kurs ska deltagarna snabbt kunna stoppa blödningar, säkra luftvägar och stabilisera skadade i strid.

– Vi kan inte längre räkna med att kunna evakuera våra skadade i dagsljus. Vi ser i Ukraina att ryssarna skjuter på sjukvårdsfordon. Det kräver livräddande insatser nära fronten, säger Håkan Adolfsson.

Kursen består av ungefär hälften teori och hälften praktik. Båda delarna examineras.

– Det här är en utbildning med krav. Det handlar om liv eller död.

UKRAINAKRIGETS KONKRETA AVTRYCK I KURSEN

Rysslands invasion av Ukraina har förändrat säkerhetsläget och sättet Försvarsutbildarna utbildar sjukvårdare i Sverige. Tidigare byggde mycket av sjukvårdstaktiken på

att skadade skulle kunna evakueras snabbt. Men Ryssland attackerar avsiktligt sjukvårdspersonal och fordon.

– Det är livsviktigt att det finns sjukvårdsutbildade i alla led. Nu har vi inte tillräckligt med sjukvårdskunniga samtidigt som det bör finnas minst en i varje soldatgrupp.

Den insikten har gjort att kursen GK1 ställer helt andra krav. Deltagarna ska komma fysiskt förberedda för moment som simulerar hur det kan bli i ett skarpt läge. Bland annat tränar eleverna i full stridsutrustning och i moment där hög puls och stress ingår som en del av lärandet.

– Det är svinjobbigt. Men det är det som är poängen. Man måste kunna agera när det verkligen gäller, säger Anders Rudolffsson, IT-konsult till vardags och en av deltagarna på kursen i Falun.

En annan av deltagarna, ekonomen Unn Carlhamn, som lockades till Hemvärnet när hennes son gjorde lumpen, uttrycker sig så här:

– Vi sjukvårdare måste kunna rädda liv även nära fronten, i strid. Det har förändrat hela perspektivet, säger hon.

FULL STRIDSUTRUSTNING, HÖG PULS OCH STRESSMOMENT

Den höga fysiska belastningen gör att alla inte är ämnade för att gå kursen.

– Tidigare kunde man "glida igenom". Nu krävs god fysik. Vi är tydliga med det i kursbeskrivningen, säger Håkan Adolfsson.

GK1 är alltså långt ifrån en klassrumskurs. Tempot är högt och teori varvas med praktik. Samtliga praktiska moment genomförs i full stridsutrustning. Syftet är att träna så realistiskt som möjligt.

– Du kan inte ta av kroppsskyddet för att det är för varmt. Vi vill förbereda eleverna på hur det är i verkligheten.

Att rädda liv i en klassrumsmiljö är en sak – att göra det i strid, under hög stress, en helt annan. Därför får deltagarna träna på att stoppa katastrofblödningar och sätta toraxförband efter att de sprungit några varv runt huset och fått upp pulsen.

– Allt blir svårare med hög puls. Då inser man hur stressen påverkar en, och hur lätt det är att tappa helhetsbilden, säger Unn Carlhamn.

MÅLET: ATT KUNNA AGERA INSTINKTIVT OCH RÄDDA LIV

Inför kursen hade Anders Rudolffsson hört från vänner om att kursen skulle vara jobbig, men visste inte riktigt vad han hade att vänta sig.

– Tempot var högt och det blev stressigt, särskilt under examinationen av det praktiska momentet. Men man bara måste lösa uppgiften, säger han.

Målet är att deltagarna ska kunna agera instinktivt och ta livsavgörande beslut även under extrem press.

– Så fort stressen kom så fick jag tunnelseende. För att kunna hantera det så ska utförandet sitta i ryggmargen, säger Anders Rudolffsson.

Under kursens sista dag höll en av instruktörerna i ett moment om hur stress i extrema situationer påverkar oss. För Anders Rudolffsson innebar det att han lärde känna sig själv lite bättre.

– Jag hade märkt att jag blivit lite kritisk mot instruktörerna under veckan. Men när vi gick igenom hur hjärnan reagerar på press föll allt på plats, säger han.

STOR BREDD BLAND DELTAGARNA

Bland kursdeltagarna i Falun fanns som vanligt en stor bredd – alltifrån 20-åringar till 50-plussare med vuxna barn. Flera har en bakgrund inom sjukvården, men de flesta gör annat i sitt civila yrkesliv.

– Hemvärnet är verkligen ett snitt av samhället. Du har allt från förskollärare till kakelsättare och vd:ar. Det är en del av styrkan, det finns nästan alltid någon som kan lösa ett problem, säger Håkan Adolfsson.

RYSSLANDS INVASIONSKRIG VÄCKTE ENGAGEMANGET

Anders Rudolffsson engagerade sig först i Hemvärnet som en kul grej och för att växa som människa. Men sedan invaderade Ryssland Ukraina.

– Då började jag tänka mer på försvaret, på att vara förberedd. Jag vill kunna bidra till samhället och även ta hand om familjen på det sätt jag kan.

Unn Carlhamn började tänka på försvarsfrågor i samband med att hennes son gjorde lumpen. Hon gick grundläggande försvarsutbildning och lockades till GK1.

– Vi uppskattar vår demokrati. Då måste det vara värt att försvara den också. Jag lockades till rollen som sjukvårdare, för att rädda liv. En ögonöppnare var insikten om att vi har skyldighet att ta hand om alla sårade, även våra fiender, säger hon och fortsätter:

– Jag hoppas att jag kan bidra till samhället, även civilt.

Både Anders och Unn klarade utbildningen och siktar nu på att läsa fortsättningskursen GK2, som innehåller ytterligare moment som bygger på lärdomar från Ukraina.

"JAG GICK RUNT TÅRÖGD"

Efter nio dagar med hög stress och fysisk påfrestning beskriver Anders lyckan efter godkänt praktiskt prov:

– Allt släppte – det var bara kärlek och unicorns. Jag gick runt tårögd och kramade alla efter slutprovet. Jag var så stolt över vad vi hade gjort, säger han.

TEXT: CHRISTOFFER HIDING

Unn Carlhamn lockades till Hemvärnet när hennes son gjorde lumpen. Foto: Håkan Adolfsson

Anders Rudolffsson är IT-konsult till vardags. Foto: Håkan Adolfsson

RENSNING AV MEDDELANDEN

FÖRSVARsutbildarna kommer att genomföra en rensning av den information och meddelanden som vi skickar ut till medlemmar, kursdeltagare, funktionärer m.m.

All information som är äldre än två år kommer att rensas med automatik och det påverkar de mejlutskick ni har sparade på medlemsportalen Mina sidor.

FÖR MER ➔
INFORMATION

BLI EXPERT PÅ TOTALFÖRSVARET

OM DU FÅR TID ÖVER i sommar så föreslår vi att du passar på och lär dig lite mer om totalförsvaret och hur du kan öka din beredskap. Vi har samlat ihop ett antal poddar och webbutbildningar, några känner du kanske till men vi tror att det ska finnas något nytt för alla. Det är allt från allmänna tips och råd till väldigt smala

områden för att förhoppningsvis passa alla som läser tidningen.

Poddarna finns oftast där poddar finns, alternativt får du söka via din sökmotor. Webbutbildningarna hittar du på MSBs, Försvarshögskolans och Försvarsmaktens hemsida eller på YouTube.

WEBBUTBILDNINGAR

Försvarshögskolan (forsvarshogskolan.se)

- Grundläggande säkerhetsskyddsutbildning

Försvarsmakten (forsvarsmakten.se)

- Försvarsmakten inifrån
- När kriget kommer

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (msb.se)

- Cyberfysiska system – en introduktion
- Elektromagnetiska hot – en introduktion
- Försörjningsberedskap – en introduktion
- Grundläggande säkerhetsskyddsutbildning
- Hemberedskap - preppa för minst en vecka
- Kontinuitetshantering
- Nato och civil beredskap - en introduktion
- Regionens krisledningsnämnd
- Råd vid pågående dödligt våld
- Räddningstjänst under höjd beredskap – en introduktion
- Rädd eller beredd
- Samhällets krisberedskap
- Signalskydd – en introduktion
- Skydd mot informationspåverkan
- Skydd mot terrorism och antagonistiska hot (kort version)
- Skydd mot terrorism och antagonistiska hot vid evenemang
- Stabsarbete – en introduktion
- Så bör du agera vid terrorattentat
- Terrorberedskap
- Totalförsvaret – ett gemensamt ansvar
- Totalförsvaret – grundkurs
- Trygghetspunkter – en introduktion
- Världsstöd till internationella civila aktörer
- Webbutbildning: Hemberedskap - sju dagar
- Öva tillsammans - en introduktion till systematisk övningsverksamhet

PODDAR

Mittuniversitetets Podcast

- Hemberedskap i teorin

Försvarsmakten

- Försvarsmaktspodden
- Gå på, Marsch!

Sveriges Radio

- Beredskap

Länsstyrelserna

- Skarpt läge

Säkerhetskollen

- Bli säker-podden

Totalförsvarets forskningsinstitut

- Rapporterat

Folk och Försvar

- Folk och Försvar-podden

Rekyl

- Rekylpodden

Martin

- Vardagsprepping

Max William

- Max Tämt

Minou Sadeghpour och Daniela Todosijevic

- Folkförankring

Vid lördagens föredrag fick stämmans deltagare veta mer om arbetet med totalförsvaret på Gotland. Gäster var Hanna Westerén (S), riksdagsledamot för Gotland och ledamot av riksdagens försvarsutskott, Björn Isaksson, beredskapsstrateg från Länsstyrelsen Gotland och Joakim Marklund, ställföreträdande regementschef på Gotlands regemente P18. Foto: Anki Köhler

De viktigaste besluten för Försvarsutbildarna fattas på den årliga riksstämman. Här kan förslag från enskilda medlemmar nå hela vägen till högsta beslutande nivå och förändra arbetssätt och verksamhetsområden.

EN AV PUNKTERNA PÅ ÅRETS RIKSSTÄMMA, som hölls på Fårö kursgård 31 maj–1 juni, var en rapport från en arbetsgrupp som startades vid förra årets riksstämma. Arbetsgruppen kom till som en följd av en motions slingriga väg genom Försvarsutbildarnas demokratiska system. Men vi tar det från början.

MOTION OM DRÖNARE

Förra året skrev Halmstads försvarsutbildningsförening en motion där de föreslog att Försvarsutbildarna ska arbeta för att få huvudmannaskap för drönare och andra fjärrstyrda flygfarkostsystem. Christer Nilsson är vice styrelseordförande i Försvarsutbildarnas Hallandsförbund.

– När vi fick in den här motionen till styrelsen så bedömde vi att det finns andra frivilliga försvarsorganisationer som har bättre möjligheter än vad Försvarsutbildarna har på det här området och vårt förslag var att motionen inte skulle skickas vidare till riksstämman, berättar han.

– Men de som deltog vid vår årsstämma tyckte annorlunda. Den förening som skrivit motionen var tongivande men det fanns också andra föreningar som ansåg att motionen skulle skickas vidare. Så det blev helt enkelt en fråga om demokrati.

Sagt och gjort, motionen sändes vidare för att behandlas på central nivå. Överstyrelsen är Försvarsutbildarnas högsta styrelse och till sin hjälp har de Försvarsutbildarnas kansli som bistår med underlag och kunskap. Inför riksstämman går överstyrelsen igenom samtliga motioner och föreslår bifall eller avslag.

MER LIVLIGA DISKUSSIONER

Överstyrelsen yrkade att riksstämman skulle avslå motionen om drönare, bland annat med hänvisning

till att det är Frivilliga Flygkåren som är huvudman för flygtjänst. Men delegaterna vid förra årets riksstämma höll inte med och det blev livliga diskussioner både när delegaterna arbetade med motionen i sina utskott och när utskottsarbetet redovisades. Stämman beslutade därför att återremittera frågan till överstyrelsen och att tillsätta en arbetsgrupp för att fortsätta bereda frågan. Kristoffer Bäckström igen:

– Det här visar att det fattas viktiga beslut på riksstämman och om förbunden vill vara med och påverka arbetet inom Försvarsutbildarna så måste de skicka delegater. Delegaterna måste dessutom vara förberedda så att de verkligen kan företräda sitt förbund.

– Tyvärr skickar vissa förbund inte några delegater alls, och det är olyckligt eftersom riksstämman fattar beslut som påverkar alla i organisationen.

DEMOKRATIN FUNGERAR

Alla förbund har möjlighet att skicka minst två delegater till riksstämman. En av Hallandsförbundets delegater på årets riksstämma var Christer Nilsson.

– Vi var väl förberedda och vi har arbetat med samma rutin i säkert 20 år eftersom vi anser att det är viktigt att vi har en gemensam förståelse för de beslut som ska fattas på stämman, berättar Christer Nilsson.

En punkt på årets riksstämma var rapporten om vad som hänt efter att motionen om drönare återremitterades förra året.

– Vi är mycket nöjda med hur arbetsgruppen har startat sitt arbete och känner att här har demokratin verkligen fungerat, säger Christer Nilsson.

TEXT: ANNA WIDERBERG

SATSNING FÖR BÄTTRE FÖRSTÅELSE AV TOTALFÖRSVARET

– Vi måste ut i hela Norrbotten med den kunskap som föreläsningen "Tillsammans försvarar vi Sverige" ger om vi ska lyckas höja försvarsviljan, säger Nils Gustafsson som här föreläser i Lannavaara. Foto: Försvarsutbildarna Norrbotten

Årets Beredskapsvecka har temat "Du är en del av Sveriges totalförsvar". Försvarsutbildarna satsar på att så många som möjligt ska ta del av föreläsningen "Tillsammans försvarar vi Sverige".

BEREDSKAPSVECKAN GENOMFÖRS vecka 39 varje år och leds av MSB. Syftet är att stärka motståndskraften hos Sveriges invånare och varje år medverkar myndigheter, kommuner, frivilligorganisationer och privata företag. MSB vill i år särskilt lyfta vikten av en bra hemberedskap och få fler att engagera sig i det civila försvaret.

Precis som övriga frivilliga försvarsorganisationer får Försvarsutbildarna medel av MSB för att arrangera aktiviteter kopplade till Beredskapsveckan. Intresset för Försvarsutbildarnas föreläsning om hemberedskap, "För din säkerhet!", är redan stort och det finns hela 120 tillfällen planerade under året, varav 40 under Beredskapsveckan. Beslutet blev istället att använda pengarna från MSB till att locka förbunden att arrangera föreläsningen "Tillsammans försvarar vi Sverige".

FÖRDJUPAD FÖRSTÅELSE

"Tillsammans försvarar vi Sverige" är en föreläsning som riktar sig till allmänheten och som ger fördjupad förståelse av det svenska totalförsvaret. Det handlar om att öka försvarsförmågan hos Sveriges befolkning och föreläsningen behandlar frågor som till exempel; vilka olika typer av hot Sverige står inför, hur vårt totalförsvar ser ut, det vill säga summan av vårt militära och civila försvar, samt vad den enskilda individen kan göra för att bidra till Sveriges totalförsvar.

Under våren kunde samtliga förbund inom Försvarsutbildarna söka medel för att genomföra föreläsningen inom sitt geografiska område. Förbunden på Gotland och i Norrbotten var snabba att ansöka och fick sina ansökningar beviljade.

STORT INTRESSE I NORRBOTTEN

I Norrbotten har förbundet fyra föreläsningar planerade under året och när jag pratar med ordförande Nils Gustafsson har han precis genomfört en föreläsning i Lannavaara, 42 mil norr om Boden, i mitten av april och planerar för nästa föreläsning i Pajala veckan därpå. Övriga två föreläsningar kommer att ske under hösten.

– I Lannavaara kom 40 procent av byns invånare till föreläsningen, det vill säga 28 personer, berättar Nils Gustafsson.

– Hälften av dem var mellan 25 och 40 år och sedan var det några yngre och några äldre.

Han berättar att invånarna i Lannavaara framför allt var intresserade av två saker:

Vad kommer att hända inom Försvarsmakten och det civila försvaret i rådande världsläge?

Vad kan vi göra här i Lannavaara?

När resonemanget kom in på hemberedskap visade det sig att flera av åhörarna redan är väl rustade och förberedda och att graden av självhushållning är ganska hög.

– En kvinna berättade att hon har mat hemma för flera månader och det är nog ofta så i glesbygd. Där kanske vi i Norrbotten kan hjälpa till att lära ut hur man tar tillvara och förbereder sig, berättar Nils.

– Över lag skulle jag säga att försvarsviljan är hög i de delar av Sverige som gränsar mot Finland. Här har man sett vad som har hänt i vårt östra grannland genom åren.

NYUTBILDADE INFORMATÖRER

Många av de informatörer som nu ska ut och hålla i den nya föreläsningen "Tillsammans försvarar vi Sverige" är antingen nyutbildade eller på väg att få sin utbildning. Försvarsutbildarna har tidigare fått pengar från MSB och Försvarsmakten för att utbilda nya informatörer.

Nils Gustafsson är kurschef för två planerade informatörsutbildningar i år, en i september och en i oktober. Det är också Nils som rekryterar nya informatörer.

Nils Gustafsson är ordförande för Försvarsutbildarna Norrbotten. Foto: Privat

Jens Werkander är samordnare civila uppdrag för Försvarsutbildarna Gotland. Foto: Privat

” DET ÄR OKUNSKAPEN SOM ÄR FARLIG OCH DEN HÄR FÖRELÄSNINGEN ÄR ETT SÄTT ATT MOTVERKA DET.

Nils Gustafsson, kurschef för informatörsutbildningar samt rekryterare

– Ofta startar det med att jag får ett tips på en bra person som skulle kunna fungera som informatör och jag pratar personligen med var och en för att vara säker på att de håller den kvalitet som Försvarsutbildarna kräver och behöver, säger han.

Viktiga krav är att informatörerna ska kunna hålla föreläsningen på ett pedagogiskt sätt, de ska kunna föra sig väl framför en större skara åhörare och ha en bra röst. Däremot finns det inga enhetliga krav på yrkes- eller kunskapsbakgrund.

– Det är en väldig spridning på informatörernas bakgrunder men de har genomgående en hög kompetens, säger Nils.

I Gotlandsförbundet finns Jens Werkander och han är en av dem som ska gå informatörsutbildningen hos Nils Gustafsson i september, tillsammans med ytterligare två personer från Gotland. De kommer sedan att arrangera två föreläsningar i höst med hjälp av medel från Försvarsutbildarna, en i Visby och den andra troligen på södra Gotland.

STARK FÖRSVARSVILJA PÅ GOTLAND

Geografiskt har Gotland ett strategiskt läge och där händer mycket på den militära fronten i och med uppbyggnaden av Gotlands regemente. Jens upplever att intresset för försvarsfrågor och beredskap ökar stadigt i takt med det som sker i både Ukraina och i USA med Donald Trump som president.

– Det finns en stark försvarsvilja på Gotland och så upplever jag att det alltid har varit, säger han.

– Människor från fastlandet frågar mig ibland om vi som bor på Gotland är rädda med tanke på vad som sker i öst. Jag svarar alltid att det inte är någon idé att vara rädd, det som händer det händer, däremot måste vi vara beredda.

Jens är även informatör för föreläsningen "För din säkerhet!" och berättar att de ger två sådana i samband med Beredskapsveckan, den ena på Fåröfestivalen och den andra på marknaden i Klintehamn.

– Vi kommer också att använda veckan till att marknadsföra föreläsningen "Tillsammans försvarar vi Sverige" samt att informera om att det behövs fler frivilliga specialister på Gotland. Rekrytering pågår till räddnings- och röjningsstyrka och det behövs även indikerare, skyddsvakter och sjukvårdare till Hemvärnet.

OKUNSKAPEN ÄR FARLIG

Nils Gustafsson arbetade med "Tillsammans försvarar vi Sverige" på den tiden då det var en föreläsning som framför allt riktade sig mot de frivilliga försvarsorganisationerna. Han tycker att det är bra att man har sett över och kortat föreläsningen och att den nu vänder sig till allmänheten.

– Det är helt nödvändigt att vi som bor i Sverige är medvetna om vad som händer i världen och vad som kan hända framåt, sådant som kan påverka oss. Föreläsningen ger också en historisk överblick och det är precis lika viktigt att förstå vad som har hänt bakåt i tiden och vilka beslut som har fattats vid olika tider.

– Det är okunskapen som är farlig, ju mindre du vet desto farligare blir det, och den här föreläsningen är ett sätt att motverka det.

TEXT: ANNA WIDERBERG

Är du nyfiken på "Tillsammans försvarar vi Sverige"? Du hittar alla planerade föreläsningar på Försvarsutbildarnas webbplats under fliken Utbildning & kunskap. Klicka på Föreläsningar.

TÄVLING SOM FÅR UNGDOMARNA ATT VÄXA

Rikshemvärnschefens ungdomstävling genomförs i år den 12 till 14 augusti på Hemvärnets stridsskola (HvSS), sydväst om Stockholm. Bilden är från förra årets tävling. Foto: Johan Kennäs

Det är prestige och ära på spel när ungdomar från olika frivilligorganisationer i Skandinavien tävlar i Rikshemvärnschefens ungdomstävling. Ungdomarna från Försvarsutbildarnas förbund i Skaraborg tränar för fullt.

RIKSHEMVÄRNSCHEFENS UNGDOMSTÄVLING anordnas av Hemvärnets stridsskola (HvSS). Den hölls första gången 1956 och har bara vuxit i popularitet sedan dess. Hundratal ungdomar från Sverige, Norge, Danmark, Estland, Lettland och Litauen deltar varje år. Frivilligorganisationer såsom Sjövärnsskåren, Försvarsutbildarna, Bilkåren, Svenska Brukshundklubben och Flygvapenfrivilliga samt Hemvärnsungdom frekventa deltagare, enligt Försvarsmaktens webbplats.

ETT TILLFÄLLE FÖR ATT SAMLAS

Det är många ungdomar som vill vara med i tävlingen, men endast fyra ungdomar skickas från varje deltagande avdelning inom Försvarsutbildarna. Hos Försvarsutbildarna i Skaraborg sker uttagningen genom lottning, för att göra det så rättvist som möjligt. Enligt ungdomsledare Max Ekänge är den här årliga händelsen inte bara en tävling, utan ett tillfälle för att samlas.

– Det är en fantastisk möjlighet för ungdomarna att utmana sig själva och att träffa andra likasinnade. Vi ungdomsledarna får också ett unikt tillfälle att mötas och utbyta information och kompetenser. Det är inte ofta vi möts på en nationell nivå, säger Max Ekänge.

ATT TESTA SINA KUNSKAPER

Träningen som leder fram till den stora dagen i augusti är avgörande. Ungdomarna får träna på allt från avståndsbedömning och hinderbana till orientering, precisionskastning, fältskjutning och mycket mer.

Jakob Johansson, 18 år, är en av ungdomarna i Försvarsutbildarna i Skaraborg. Han beskriver det bästa

med hela upplevelsen som känslan att se resultaten av ens arbete – att kunna stå vid mållinjen och se hur långt man kommit och hur mycket man vuxit på vägen.

– Jag har varit med i Försvarsungdom ganska länge och känner att jag har koll på grunderna, men har aldrig tidigare deltagit i den här tävlingen. Jag ser fram emot att delta i år för att testa mina kunskaper och för att se vad jag behöver bli bättre på, och vad jag redan gör bra, säger han.

STYRKAN I DET LILLA

Skaraborgsavdelningen är ganska liten med sina 20 inskrivna ungdomar men det, menar Max, är deras styrka.

– Det blir en annan samhörighet, således en annan kemi, säger Max. Vi kan jobba ganska tajt mellan ungdomsledare och ungdomar i jämförelse med andra avdelningar som är större och som därför har längre distans mellan sig. Här är det ett grupparbete som kommer behövas och då måste man ju känna varandra.

MER ÄN BARA FYSISK PRESTATION

Att delta i en sådan här tävling handlar inte bara om fysisk prestation. Det handlar också om att växa som person och som grupp. Ungdomar får uppleva hur det är att samarbeta under press, lösa problem i fält och utmana sina egna gränser.

– Det här är en ny, rolig utmaning och jag ser fram emot att göra mitt bästa. Man vill hålla en bra nivå för att inte svika gruppen, menar Jakob.

TEXT: SMILLA FRYKHOLM

NY KUNSKAP GER BRA DISKUSSIONER

Föreläsningen "Tillsammans försvarar vi Sverige" ska ge allmänheten en fördjupad förståelse av det svenska totalförsvaret. Förra året utbildades ett antal informatörer och nu omsätts teori i praktik.

FÖRSVARsutbildarna i HALLAND har fyra nya informatörer som utbildats att hålla den två timmar långa föreläsningen och den 5:e mars var det dags att bjuda in allmänheten i Halmstad. Som nyutbildad informatör är det viktigt att få erfarenhet av att verka i rollen och därför deltog alla fyra föreläsarna.

– Samtliga var med den här första gången för att stötta varandra och kunna göra en bra utvärdering av vår presentation efteråt, säger Ulrika Börjesson som var en av föreläsarna.

– Vi tog en fjärdedel av materialet var, inflikar Christer Gunnarsson som även han deltog i föreläsarrollen.

SVÅRT ATT NÅ UT

"Tillsammans försvarar vi Sverige" är framtaget för att nå ut på bredden i samhället. Målgrupp är alla som inte har kunskap om totalförvarsfrågor men föreläsningen fungerar också som en uppdatering för medlemmar i de frivilliga försvarsorganisationerna. Föreläsningen i Halmstad lockade något färre åhörare än vad arrangörerna hoppats på men storleken på gruppen gjorde att diskussionerna blev bra.

– Vi hade sjutton åhörare på plats och ytterligare någon som anmält sig men som inte dök upp. Vi hade hoppats på några fler, men det är svårt att nå ut. Vi hade skickat ut inbjudan till alla medlemmar inom alla försvarutbildningsföreningar i Halland plus våra kontakter i dom övriga frivilliga försvarsorganisationerna samt ytterligare två föreningar som vi har viss kontakt med, säger Ulrika Börjesson. Utöver det annonserar kansliet i sociala medier inför varje tillfälle.

– Vi hade bra diskussioner och frågeställningar, så antalet var egentligen helt perfekt.

Christer Gunnarsson och Ulrika Börjesson är två av Hallandsförbundets fyra nya informatörer för föreläsningen "Tillsammans försvarar vi Sverige". Foto: Privat

Föreläsningen ska hjälpa åhörarna att förstå omvärldsläget och Sveriges totalförsvaret bättre. Förhoppningen är dessutom att de som hör föreläsningen själva ska vilja bidra aktivt till det gemensamma totalförsvaret.

INTRESSERAD PUBLIK

På frågan hur informatörer och arrangörer uppfattade att föreläsningen togs emot, blir svaren enstämmigt positiva. Christer Gunnarsson säger:

– Jag uppfattade att föreläsningen togs emot mycket bra. Åhörarna lyssnade med stort intresse. Vårt underlag i form av powerpoint-bilder och text är i mångt och mycket tidlöst, vilket är bra i dessa turbulenta tider.

Ulrika Börjesson är inne på samma linje:

– Vi tyckte att vi hade intresserade deltagare som själva hade olika bakgrund och kunskap och ställde frågor. Vi hade en jättebra dialog och många frågor under föreläsningen. Kaffepausen ville vi knappt avbryta för att det var så bra diskussioner hos alla deltagarna.

Bland åhörarna fanns Ulla Gustafsson tillsammans med sin man. På frågan hur hon uppfattade föreläsningen blir svaret:

– Föreläsningen får betyget bra till jättebra. Jag är någorlunda påläst men uppskattade exemplen från föreläsarna vilket gav ett "liljeholmens ljus". Föreläsningen är speciellt bra för deltagare som ej har tillräckligt med grundkunskap.

TANKAR EFTERÅT

Ulrika och Christer anser att materialet är bra och håller, också i en omvärld som snabbt förändras. Christer avslutar med några reflektioner:

– Det är svårt att nå ut till nya personer. Vi har inte någon som arbetar med sociala medier för att nå en bred publik. En sådan person skulle behövas.

TEXT: TOMMY JEPPESSON

Indikerarna på Gotland övar på den punktmätning de ska utföra var sjunde månad. Foto: Anders Jonsson

DE HJÄLPER TILL ATT UPPTÄCKA STRÅLNING

Som indikerare arbetar man med att leta efter och upptäcka joniserande strålning, till exempel vid en kärnkraftsolycka. Men för att kunna göra det behöver man veta hur hög bakgrundsstrålningen är i vanliga fall. Att mäta och ta reda på det är därför indikerarnas viktigaste uppgift.

INDIKERARE ÄR EN NY civil avtalsbefattning och resurs hos Länsstyrelsen på Gotland. Även Länsstyrelsen i Hallands län har en motsvarande befattning. Uppdraget går ut på att kunna mäta joniserande strålning både i fredstid och under höjd beredskap.

– För ett par år sedan utökades området för beredskapsplanering kring våra kärnkraftverk från fem till tio mil. Det innebär att flera län som inte varit berörda tidigare nu behöver göra mer omfattande mätningar. För vår del innebär det att vi behöver mer folk och bestämde oss för att utbilda frivilliga, berättar Anders Jonsson som är CBRNE¹-samordnare på Länsstyrelsen Gotland.

MÄTER SÄRSKILT VIKTIGA PUNKTER

De första indikerarna utbildades på Gotland under förra året och är redan i gång. En av dem är Mikael Falkhed, som flyttade till Gotland i januari förra året.

– I samband med att vi flyttade hit såg jag en annons på Facebook om att Länsstyrelsen sökte indikerare. Eftersom jag tidigare har jobbat som polis och har CBRN-kunskap tänkte jag att jag skulle kunna hjälpa till och göra nytta, berättar han.

Uppdraget som indikerare går ut på att mäta bakgrundsstrålningen vid ett antal fastställda mätpunkter. Enligt riktlinjer från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), görs mätningarna med sju månaders mellanrum. Syftet är att få en spridning mellan årstiderna. Hos Länsstyrelsen på Gotland har man bestämt sig för att låta de frivilliga indikerarna ta över Länsstyrelsens samtliga mätningar. På så vis kan man frigöra resurser så att de som tidigare arbetat med indikering på Länsstyrelsen kan ägna sig åt sina huvuduppgifter, samtidigt som de frivilliga indikerarna får möjlighet att träna i skarpt läge och hålla kunskaperna levande.

¹ CBRNE står för kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear, Explosive).

Arbetet leds dock fortfarande av indikeringsledare som är anställda av Länsstyrelsen.

– Tidigare hade vi åtta mätpunkter på hela Gotland. Nu håller vi på att lägga ut nya och när vi är klara kommer det att röra sig om 150–200 punkter. De är inte jämnt spridda, utan är kopplade till verksamheter där det finns något viktigt i närheten, som skolor och förskolor. Om något skulle inträffa handlar det lika mycket om att kunna försäkra oss om att området inte är påverkat så att verksamheten kan fortsätta, berättar Anders Jonsson.

Egentligen är det bara Gotlands västkust som faller inom ramen för tiomilsgränsen från kärnkraftverket i Oskarshamn.

– Men det hade blivit konstigt att inte ta med hela länet. Nedfall kan komma från vilket håll som helst och det underlättar att jobba med länet som helhet, säger Anders Jonsson.

BEHÖVER INTE FÖRKUNSKAPER

Totalt är det tio frivilliga indikerare som nu har utbildats på Försvarsutbildarnas kursgård på Fårö. Målet är att gruppen ska bestå av 16 personer på sikt. För att bli indikerare på Gotland behöver man bo i länet. Övriga krav är bland annat B-körkort och att man har tillräckligt god fysik för att kunna bära på lättare utrustning, använda skyddsutrustning vid behov och röra sig i enklare terräng.

– Däremot krävs inga speciella förkunskaper eftersom man får lära sig allt man behöver på plats. Bland de som har gått utbildningen finns både män och kvinnor och alla möjliga olika yrken och åldrar, säger Nalle Johansson, instruktör och vice ordförande för CBRN-förbundet som håller i utbildningen av indikerarna.

En av de nyutbildade indikerarna är konstnären Anna Norberg som bott på Gotland i många år och engagerat sig ideellt i flera olika sammanhang.

De båda indikerarna Per-Olof och Felix samlar in luftprover för att kontrollera förekomsten av små mängder radioaktiva partiklar i luften. Foto: Nalle Johansson

Nalle Johansson har varit kurschef på de två kurser i RN-indikering som Försvarsutbildarna genomfört så här långt. Foto: Privat

– Jag har bland annat varit sjöräddare tidigare men blev tvungen att sluta eftersom jag flyttade och man inte kan bo mer än en kvarts resväg från båten. När jag såg annonsen om indikerare tyckte jag att det kunde vara intressant att få bli del av en beredskap på samma sätt som i Sjöräddningen. Det känns också bra att kunna vara en del av ett civilförsvarssammanhang, säger Anna Norberg.

Efter invasionen av Ukraina började hon fundera på vad det skulle innebära om det värsta skulle hända.

– Huvudsyftet med strålningsmätningen är utifrån om det skulle ske en kärnkraftsteknisk olycka. Men här på Gotland är ju också krigshotet mer påtagligt och det kändes som ett bra sätt att göra något. Vi blir krigsplacerade och del i en beredskap samtidigt som vi också gör saker aktivt och är en del av verksamheten, påpekar hon.

Indikerarna på Gotland har sex avtalsdagar per år, fördelat på fyra tillfällen med en eller två dagar per gång. Förutom de två mätningarna med sju månaders mellanrum har de två utbildningsdagar mellan dessa.

– Vi är ju något av pionjärer fortfarande och lär oss tillsammans med Länsstyrelsen. Ett exempel är att vi ska kunna jobba med skyddsutrustning och mask om det skulle behövas. Men hur gör man till exempel om man behöver läsglasögon under masken för att kunna läsa av instrumenten, men inte kan ta av dem sedan när man ska köra bil? Om det handlar om en skarp situation kan man ju inte ta bort masken för att ta av dem. Så det vi kom fram till var att det vore bra om det fanns ett förstoringsglas med i utrustningen så att man kan läsa av instrumenten utan glasögon, säger Anna Norberg.

STORA VARIATIONER I STRÅLNING

En stor del av uppdraget som indikerare går åt till att ta sig mellan de platser där mätpunkterna finns. Dessa är noggrant utmärkta på de digitala kartor som indikerarna använder sig av. För att få jämförbara värden gäller det att mäta på exakt samma ställe varje gång.

– Vi pratar verkligen om på centimetern när, eftersom värdena kan skilja sig åt från plats till plats. Vi vill också ha olika typer av underlag, från hård berggrund till "hungrig" mark som suger åt sig det som landar där. Ett exempel på det kan vara en liten sänka, där vattnet rinner ner och för med sig grus och damm. När vattnet sedan avdunstar blir dammet kvar. På en sådan plats kan man snabbare se förändringar, förklarar Nalle Johansson.

Eftersom bakgrundsstrålningen i Sverige kan variera mellan 1 och 4 millisievert per år gäller det också att man inte får med sig stenar och annat markmaterial från ett område till ett annat.

– I praktiken skulle det kunna innebära att man får värden som blir flera gånger så höga. Därför vill vi inte

Doshastighetsmätaren Saphyrad kan användas vid situationer där man behöver mäta joniserande strålning, till exempel en kärnkraftsolycka.
Foto: Anna Norberg

Det mobila instrumentet Sara används vid indikering med fordon.
Foto: Nalle Johansson

gärna visa utomstående exakt var mätpunkterna är, så att inte någon ska påverka dem med flit, säger Nalle Johansson.

Den normala bakgrundsstrålningen är helt ofarlig för människor.

– Om man jobbar på ett kärnkraftverk får man inte utsättas för mer än 9 millisievert per år. Men faktum är att strålningen inne på ett kärnkraftverk ofta är lägre än utanför. För att det ska handla om farlig strålning behöver nivåerna komma upp betydligt högre. Tiden för exponering är en avgörande faktor, berättar Nalle Johansson.

STRÅLNING SYNS INTE – MEN KAN MÄTAS

Anledningen till att man över huvud taget började göra kontinuerliga mätningar av bakgrundsstrålningen hänger ihop med Tjernobylylyckan i april 1986. När radioaktiva partiklar spreds över stora delar av Europa tog det ett par dagar innan omvärlden upptäckte vad som hänt.

Joniserande strålning syns inte, känns inte och luktar inte – men den går att mäta. Men eftersom det inte gjordes några generella mätningar av bakgrundsstrålning vid den tidpunkten och eftersom de sovjetiska myndigheterna gjorde sitt bästa för att mörklägga händelsen skedde upptäckten på ett lite oväntat sätt. På svenska kärnkraftverket Forsmark upptäckte man nämligen att medarbetarna där utsatts för förhöjda stråldoser – men inte efter att ha vistats på området utan när de var på väg in. Efter ett tag kunde man spåra utsläppet till kärnkraftverket i Tjernoby, vilket också bekräftades av amerikanska satellitbilder.

– Eftersom vi inte visste vi hur höga strålningsnivåerna var innan kunde vi inte säga hur mycket utsläppet hade påverkat. Det ledde till att vi började mäta bakgrundsstrålning på ett antal platser i Sverige, berättar Nalle Johansson.

Har det hänt att man hittat förhöjda värden?

– Ja, vi har ju fasta mätpunkter på tak och liknande som hela tiden suger in luft och gör mätningar. Vid några tillfällen har vi kunnat se hur luft österifrån har innehållit förhöjda värden och kunnat peka ut var luften varit. SMHI är duktiga på att göra sådana beräkningar. Men det är

ingen som har bekräftat att det skett en olycka. Det måste heller inte handla om kärnkraftverk, utan kan även vara andra anläggningar som använder radioaktiva ämnen. År 2019 var det en explosion på en rysk militärbas som gav tillfälligt förhöjda värden i en del länder, men inte i Sverige, berättar Nalle Johansson.

”VI ÄR JU NÅGOT AV PIONJÄRER FORTFARANDE OCH LÄR OSS TILLSAMMANS MED LÄNSSTYRELSEN.

Anna Norberg, konstnär och en av de nyutbildade indikerarna

Var nerfallet kommer är helt beroende av vindarna.

– Olika ämnen kan färdas långt med vinden. Tänk till exempel på när vi fick Saharasand på bilarna här i Sverige – och det hade också kunnat gälla radioaktivt nedfall. Men ju längre bort, desto mer utspädd tenderar det att bli. Och det är inget magiskt läskigt, utan man kan räkna ut var det kommer att landa utifrån vindriktningen. När det väl har landat blåser det oftast inte upp igen. Att det blåste iväg från början beror på att det kastats upp vid någon form av detonation, säger Nalle Johansson.

KAN ÄVEN HANDLA OM KÄRNVAPEN

Det primära syftet med att mäta bakgrundsstrålningen är kopplat till olika typer av kärnkraftstekniska olyckor.

– Men det vi ser nu är en värld i förändring. Om någon mot förmodan skulle använda kärnvapen någonstans

väldigt långt borta, så skulle indikerarna se det på sina mätvärden, även om det inte är det huvudsakliga syftet, säger Nalle Johansson.

Mätningarna kommer framöver att samordnas med den kommunala räddningstjänsten, så att man kan samarbeta vid ett eventuellt kärnvapenhot.

– Det är den kommunala räddningstjänsten som har det huvudsakliga ansvaret för räddningstjänst vid höjd beredskap, men vi kan gå in och stötta dem. På samma sätt kan de gå in och stötta oss vid en eventuell kärnkraftsolycka, säger Anders Jonsson.

ANSIKTET UTÅT

För närvarande är man i full färd med att rekrytera fler indikerare.

– Nu i maj hålls ytterligare en kurs för Hallands län på Försvarsutbildarnas kursgård i Tylebäck, där vi har skickat med två personer. Men vi söker några till även efter det. Vi har så liten befolkning och så många som redan är engagerade i Hemvärnet eller andra delar av totalförsvaret att det är svårt att få fram tillräckligt många frivilliga. Under förra rekryteringsomgången var det en som blev krigsplacerad av sin arbetsgivare. Den personen har fått vara kvar och kan hjälpa till i fredstid, men vi behöver ändå rekrytera en till för att kunna bemanna för höjd beredskap, säger Anders Jonsson.

Den svarta väskan till vänster är en ny, bärbar enhet som kan bäras som rygsäck. Till höger det mobila instrumentet Sara. Foto: Nalle Johansson

De insamlade luftproven ska skickas på analys. Foto: Nalle Johansson

Både Anna Norberg och Mikael Falkhed vill uppmana fler att utbilda sig till indikerare – både på Gotland och på andra ställen där det kan behövas.

– Utbildningen är jättebra och på en bra nivå, tillräckligt detaljerad så att man förstår vad det handlar om och vad som är farligt och inte, och samtidigt lättsam så att det blir intressant och kul. Vi behöver bli fler så om man tycker att det verkar intressant ska man verkligen anmäla sig! Det är inte betungande alls och man får möjlighet att göra en bra gärning som är berikande både för en själv och för samhället och landet, säger Mikael Falkhed.

Att indikerarna syns ute med sin mätutrustning, klädda i västar märkta med Länsstyrelsen Gotland har redan väckt en viss uppmärksamhet bland allmänheten.

– Det är speciellt barn som kommer fram och frågar vad vi håller på med. Eftersom vi blir ansiktet utåt är det jätteviktigt att vi kan berätta vad vi gör på ett enkelt och betryggande sätt så att ingen blir rädd. Det är lika viktigt som att vi får rätt siffror, säger Anna Norberg.

TEXT: SARA BERGQVIST

– Vi söker fler frivilliga indikerare, säger Anders Jonsson, CBRNE-samordnare på Länsstyrelsen Gotland. Foto: Privat

UTBILDNING TILL INDIKERARE

- RN – Indikering grundkurs, 3 dagar, (obligatorisk)
- Rakel, utbildning via FRO, (obligatorisk)
- Befattningsutbildning hos länsstyrelsen, (obligatorisk)
- Utbildning eller övning hos länsstyrelsen 4–6 dagar per år, (obligatorisk)
- Sjukvård – civil, 4 dagar (frivilligt)

● fakta

OM JONISERANDE STRÅLNING

Var man än befinner sig utsätts man för joniserande strålning. Den bakgrundsstrålning som alltid finns består av kosmisk strålning från universum, markstrålning från berggrunden och jordskorpan samt strålning i små nivåer inifrån den egna kroppen. Bakgrundsstrålningen varierar mellan 1 och 4 millisievert (mSv) per år (radon undantaget). Stråldosen varierar beroende på var man bor i landet, eftersom naturligt förekommande radioaktiva ämnen i marken varierar. På västkusten finns till exempel svart granit som ger lite högre värden. De naturliga värdena ligger emellertid långt under vad som anses hälsofarligt.

Källa: Strålsäkerhetsmyndigheten och Nalle Johansson

VIKTIGA DELAR I UTBILDNINGSMASKINEN

Rollen som kurschef kräver framförhållning, tålmod, social kompetens och en övertygelse om vikten att forma framtidens frivilliga försvar.
Foto: Anna Torndahl

Kurscheferna är navet i Försvarsutbildarnas utbildningar. De leder, stöttar och administrerar inför, under och efter kurserna.

ROLLEN SOM KURSCHEF kräver framförhållning, tålmod, social kompetens och en övertygelse om vikten att forma framtidens frivilliga försvar. För många är kurschefen det första personliga mötet på vägen mot det frivilliga uppdraget.

– Mitt uppträdande sätter ribban för vad de kan förvänta sig av sin tid i Hemvärnet, säger Anders Fastesson, mångårigt engagerad i Hemvärnet och kurschef för bland annat GU-F och Military Weekend.

VÄGEN TILL ATT BLI KURSCHEF

Många kurschefer börjar som instruktörer, men det är inget krav. Anders Fastesson har gått den vägen. Han engagerade sig inom Hemvärnet redan som tonåring.

– Jag brukar säga att jag är gymnasielärare, men jag är gift med Hemvärnet.

För ungefär tio år sedan blev han instruktör på GU-F. En erfaren kollega i Göteborg tipsade honom om att det behövdes en kurschef till Military Camp i Karlskrona.

– Han tyckte jag var lämplig för uppdraget. Det verkade lockande och jag gick kurschefsutbildningen. Sedan dess har mitt engagemang växt.

Mikael Gustavsson är kurschef för utbildningen till civil skyddsvakt. Han är ny i rollen men har lång erfarenhet från säkerhetsbranschen och arbetar idag på ett bevakningsföretag samt som utbildare.

– Jag kände att jag ville bidra med min kunskap och erfarenhet. Under hösten 2022 gick jag med och blev instruktör. Kort därefter blev jag kurschef.

Erik Sielaff, utbildningsledare i region väst på Försvarsutbildarna, förklarar hur kurschefskandidater väljs ut:

– Oftast handlar det om att förbunden ser en bra person som varit instruktör, personen har egenskaper som talar för att de skulle bli en duktig kurschef, och skickar individen på en kurs.

KURSCHFENS ROLL

Arbetet med en kurs börjar flera månader i förväg. Kurschefen planerar, samverkar med adjutant, granskar material och bokar stödjande enheter.

– Det är jättemycket att bolla med en kurs. Man gör en tidslinje och ser till att allt är uppdaterat och korrekt, säger Mikael Gustavsson.

Inför kursen hålls digitala möten med instruktörer och elever, där praktiska frågor och värdegrund diskuteras.

– Det är viktigt att de får rätt förväntningar på vad som väntar, säger Anders Fastesson.

När kursen startar ger kurschefen en introduktion och har sedan ett övergripande ansvar. De ser till att schemat följs och hanterar oväntade situationer.

– Några elever kanske behöver särskild stöttning eller lämna kursen. Ibland passar någon inte in och måste avskiljas, säger Anders Fastesson.

– Det kan hända att en instruktör blir sjuk eller får indragen ledighet. Då måste man hitta ersättare snabbt, med rätt kompetens, säger Mikael Gustavsson.

Han hoppar gärna in och undervisar.

– Det är så roligt. Men ofta ringer telefonen med annat jag måste ta hand om, så jag måste vara flexibel.

Efter kursen handlar det om att hjälpa deltagarna vidare.

– Jag hjälper dem att hitta sin plats i hemmaförbandet och vad de har att se fram emot, säger Anders Fastesson.

Båda betonar vikten av utvärdering.

– Vi måste revidera vårt utbildningsmaterial löpande.

Jag antecknar hela tiden vad som kan bli bättre, säger Mikael Gustavsson.

VAD KRÄVS FÖR ATT BLI EN BRA KURSCHEF?

Att vara kurschef skiljer sig från rollen som instruktör, men bygger på samma grundläggande förmågor: struktur, gott omdöme och tydlig kommunikation. Som kurschef behöver du dessutom kunna ta ett helhetsansvar och leda både människor och processer.

– För att bli en bra kurschef är det ett måste att du tror på det du undervisar. Om ersättningen är din största drivkraft, då är du fel ute, säger Erik Sielaff.

En förmåga att hantera personer med olika bakgrund är A och O.

– Du måste kunna manövrera i den mänskliga terrängen. Våra elever är allt från personer som inte jobbat på tio år till vd:n för Volvo.

Mikael Gustavsson understryker behovet av lyhördhet:

– Jag försöker anpassa mig efter vad instruktörerna behöver, vissa vill ha handledning, andra målstyrning eller bollplank.

Ämneskunskapen får aldrig kompromissas med.

– Vi har ett varumärke att skydda. Det kräver att vi levererar utbildning med kvalitet, annars brister förtroendet, säger Erik Sielaff.

UTBILDNING OCH REFLEKTION

För att bli kurschef krävs kurschefsutbildning. Den civila kursen anordnas av Försvarsutbildarna.

– När de är godkända går de som kurschef under handledning. Där får man prova rollen i skarpt läge, men med stöd, säger Erik Sielaff.

Därefter tas beslut om personen är lämpad att arbeta självständigt.

– Vi vill ha kurschefer som kan stå där ute och försvara vårt varumärke.

Vissa år hålls även en kurschefskonferens för kurschefer.

– Vi pratar om hur kurschefskapet fungerar, identifierar förbättringsmöjligheter och diskuterar allt från IT-system till kursupplägg. Det kommer alltid fram kloka synpunkter.

KOMBINERA MED CIVILT YRKESLIV

Både Anders Fastesson och Mikael Gustavsson jobbar heltid civilt och är kurschefer på fritiden. Det kräver en förstående arbetsgivare och god planering.

– Just nu har jag en bra arbetsgivare. Jag är öppen med att jag brinner för min roll som kurschef, och det gör mig till en bättre medarbetare, säger Mikael Gustavsson.

– Samtidigt måste familjen vara med i planeringen. Det går inte att bara köra sitt eget race.

Anders Fastesson undervisar i ledarskap på Elitidrotts-gymnasiet Katrinelund.

– Det går nästan hand i hand med det jag gör som kurschef. Min rektor har förståelse för mitt engagemang.

Han har dessutom fått utökad lärarbehörighet tack vare sina utbildningar inom Hemvärnet.

Mikael Gustavsson rekommenderar den som känner sig manad att ta nästa steg och bli kurschef.

– Du får se både elever och instruktörer växa. Det är svårt att inte bli stolt.

TEXT: CHRISTOFFER HIDING

Anders Fastesson är kurschef inom Hemvärnet.
Foto: Privat

Välkomna att söka bidrag för åtgärder som bidrar till stärkandet av Sveriges försvar och fredsbevarande åtgärder.

Berättigade att söka är frivilliga försvarsorganisationer och organisationer som verkar för stöd till samhälle och individer.

Ansökningar kan göras under två perioder per år:
1 april – 1 september och 1 oktober – 1 mars

För ansökningsformulär och mer information, se hemsidan.

NOTISER FRÅN FÖRBUNDEN

FÖRTJÄNSTFULL MEDALJ TILL FUNKTIONÄR

HJÄRTLIGA GRATULATIONER till Ronny Svensson som bland annat är aktiv funktionär i Försvarsutbildarna Norra Småland och som har erhållit Landstormsfondens förtjänstmedalj.

Medaljen delades ut av Kronprinsessan Victoria i samband med sammanträde med styrelsen för Stiftelsen Kronprinsessan Margaretas Landstormsfond, som Kronprinsessan är ordförande i.

Medaljen delas ut för förtjänstfulla insatser inom eller för frivillig försvarsverksamhet.

TEXT: FÖRSVARsutBILDARNA

Foto: Henrik Garlöv/
Kungl. Hovstaterna

CRISCOM DELTOG PÅ ÖVNING

UNDER FEBRUARI genomfördes övning Birger Jarl och flera enheter ur Försvarsmakten, tillsammans med andra totalförsvarsaktörer, deltog. Totalt deltog ca 2 000 personer i övningen och den genomfördes på flera platser i Mellersta militärregionen, med tyngdpunkt på centrala Stockholm.

Under ledning av Stefan Borg och Thomas Gür genomförde Criscoms personal mediaspel samt deltog i mediadelen av övningen. I full snöstorm gjordes intervjuer med bl a Livgardets soldater utanför riksdagen vid Frihamnen.

TEXT: NICLAS PEYRON

På bilden är det Helena Olsson, Mediacellen på övningen Birger jarl. De i grönt är soldater från övningen. Foto: Niclas Peyron

TOTALFÖRSVAR PÅ GOTLAND

FÖRSVARsutBILDARNA SKARABORG bjöd in till en försvarsupplysning med f.d. landshövdingen för Gotlands län, Anders Flanking, som redogjorde hur han och hans tjänstemän påbörjade återinförandet av totalförsvaret av Gotland, givet öns strategiska läge. Planeringen genomfördes i tre steg.

1. Det första steget var totalförsvarsplanering av samhällsviktig verksamhet med fördjupade risk- och sårbarhetsanalyser för dessa. Analyserna låg till grund för länets kontinuitets- och krigsplanläggning. Arbetet genomfördes gemensamt av representanter från länsstyrelsen och Gotlands regemente samt relevanta aktörer från nationell, regional och lokal nivå.
2. Sedan genomfördes organisationsutveckling för ett totalförsvar med syftet att bygga upp myndigheternas förmågor att klara av att genomföra ledning och samverkan under höjd beredskap.
3. Planeringen avslutades med arbete inom totalförsvars-samverkan vid höjd beredskap, som syftade till att ta fram en metod för samverkan vid höjd beredskap mellan Försvarsmakten och länsstyrelsen.

Föreläsaren gav följande förslag till åhörarna:

– Gräv där du står. Dvs ta tag i det man kan och gör det bra – här och nu.

Utmaningarna med att bygga upp totalförsvaret är att bygga en robust ledningsstruktur, bygga nätverk, öva, pröva samt få en förståelse både från regeringen och från samverkande myndigheter att bygga totalförsvar tar tid, kraft och pengar.

Efter framförandet följde en frågestund där åhörarna ställde bra och kluriga frågor.

TEXT: FREDRIK HOLMKVIST

NY UNGDOMSORKESTER, ETT SÄTT ATT LOCKA UNGDOMAR

I EN VÄRLD, som kan kännas som om den står i brand, jobbar Försvarsutbildarna med civilt försvar och ungdomar finner sammanhang i Försvarsutbildarnas ungdomsverksamheter. I Kronobergs län har ett nytt projekt om blåsmusik för ungdomar startats, Värends Försvarsungdoms musikkår.

Bo Stennabb, generalsekreterare i Svenska Försvarsutbildningsförbundet, varför är det viktigt med musik inom militären?

– Det är inte bara viktigt inom militären, utan överallt. Fältartisternas arbete kan exempelvis ses som själavård, eftersom musik väcker känslor.

Värends Försvarsungdoms musikkår har skapats i dialog med Försvarsmusiken, den del i militären som ansvarar för militärmusiken. Men hur ska man få in ungdomsmusik i militärens verksamhet?

– Jag tror att er musikkår är ett jättebra sätt att få ansvariga att få upp ögonen. De har redan visat intresse för att ha verksamhet på fler platser.

Många ungdomar har en ganska pessimistisk syn på framtiden. Vad gör Försvarsutbildarna för att skapa trygghet?

– Vårt övergripande syfte är att bidra till totalförsvaret. Genom att göra det gör vi samhället säkrare, förhoppningsvis ur ett längre tidsperspektiv.

– Om man, mer specifikt, tittar på ungdomsverksamhet är det ett sätt att skapa trygghet på individnivå. Man får umgås med andra och lära sig att jobba tillsammans inom en mängd olika aktiviteter. Man får handgriplig kunskap, till exempel sjukvårdskunskap som man kan ha nytta av. På så sätt skapar vi trygghet för individen också, säger Bo Stennabb.

Det finns alltså skäl att ta ungdomsverksamhet och ungdomsmusik på allvar inom försvaret och i samhället.

TEXT: VIDE BJÖRKMAN

HUNDRADE MÖTET FÖR SKÅNE

Förberedelse inför årsmöte.

DEN 26 FEBRUARI 2025 genomfördes Reservofficersföreningen i Skånes (RiS) historiska 100:e årsmöte i Malmö.

Många intresserade reservofficerare deltog och fick ta del av stadgeenlig agenda. Mötet leddes av ordförande Jonas Stålhandske. RiS mångårige medlem och mästeryskott Johan K Persson erhöll Sverofs silvermedalj för förtjänstfulla insatser i flera försvarsföreningar. Efter stadgeenliga ärenden hölls föredrag av major Stefan Klawitter från Militärhögskolan i Halmstad. Efter mötet intogs en god måltid i trevlig samvaro.

Jonas Stålhandske tilldelades mycket välförtjänt Militärhögskolan i Halmstads förtjänstmedalj i silver av C överste Fredrik Zetterberg.

TEXT OCH FOTO: KENNETH ADLER

UNGDOMSVERKSAMHET

VÄSTMANLAND HAR BLIVIT med ungdomsverksamhet! Den 30:e mars genomförde Försvarsutbildarna Västmanland för första gången sedan innan pandemin en introduktionskurs.

Ett glatt gäng av 8 ungdomar mötte en dag av sjukvård, CBRN och totalförvarsinformation levererat av en god uppslutning av instruktörer och funktionärer. Entusiasmen hög, och med fanan i topp kungör förbundet i Västmanland att vi är tillbaka.

Genom mödor mot stjärnorna.

TEXT OCH FOTO: ALEXANDER FORSBERG

Ungdomsverksamheten i Västmanland är på gång.

INFORMATION OM HEMVÄRNETS UTVECKLING I HALMSTAD

UNDER EN KVÄLL I MARS informerades medlemmarna i de frivilliga försvarsorganisationerna om Hemvärnets organisation, uppgifter och utveckling. Ulf Hammarlund och Christian

Christian Gotare och en av deltagarna, Jon Bengtsson, diskuterar Hemvärnets sensorer.

Gotare från Hallandsbataljonen var inbjudna och genomförde en uppskattad informationskväll. Fokus var den materiella utvecklingen som nu sker inom Hemvärnet. Christian, som är sensorbefäl i bataljonen, beskrev vilka sensorsystem som en hemvärnsbataljon har idag och får i framtiden. Han beskrev bland annat hur de nya marksensorerna fungerar och i stort kommer att användas. Ulf menade att bataljonernas möjligheter att lösa uppgifterna nu ökar betydligt. Vi måste snarast börja använda de nya sensorerna, så att vi lär oss att använda dem praktiskt och taktiskt. Christian berättade även att vi nu tillförs flygande sensorer, RPAS. De nya möjligheterna att inhämta underrättelser är betydelsefulla, men utmaningen är nu att lära sig systemen under de begränsade antal avtalsdagarna som soldaterna har. Christian beskrev även kortfattat hur bataljonen använder hundekipage för att lösa uppgifterna. De över 20 deltagarna lämnade Soldathemmet i Halmstad garnison med mer kunskaper om Hemvärnet och dess materiella utveckling. Inom kort anordnar Försvarsutbildarna Halmstad ytterligare en medlemsaktivitet.

TEXT OCH FOTO: ULF HAMMARLUND

DRYGT FYRTIO REKRYTERARE OCH SAMORDNARE SAMLADES I EKSJÖ

I MARS SAMLADES drygt fyrtio rekryteringskoordinatorer från Militärregion Syd (MR S), bataljonsrekryterare samt representanter från de frivilliga försvarsorganisationerna (FFO) till ett regionalt rekryteringsråd på Soldathemmet i Eksjö. Mötet arrangerades av MR S med syfte att skapa en gemensam bild av rekryteringen till Hemvärnets förband inom regionen, diskutera prioriterade behov samt kommande rekryteringsevent.

Inga formella beslut fattades under mötet, men mycket matnyttig information delgavs och deltagarna fick möjlighet att framföra synpunkter. Bland annat lyftes frågor om den långa tiden innan kandidater kan erbjudas plats i förband. Frågan är väl känd. Utmaningen med långa ledtider är något som påverkar både rekryteringsarbetet och kandidaternas motivation. Det är viktigt att vi arbetar tillsammans för att korta ledtiderna.

På plats fanns bland annat rekryteringskoordinatorerna Sabina Edvardsson (NSG), Désirée Ebbesson (BLG), Tobias Kirchhoff (SSK) samt Linnéa Hellman från MR S stab.

Rekryteringsrådet är ett årligt återkommande forum för att säkerställa god kommunikation, utbyte av erfarenheter

och förbättrad samordning kring rekryteringsarbetet inom Militärregion Syd. Mötet avslutades med en frågestund där ytterligare områden för förbättring och framtida insatser diskuterades.

TEXT: FREDRIK BOJERUD

Fr.v. Sabina Edvardsson, Désirée Ebbesson, Linnéa Hellman, Tobias Kirchhoff och rekryteringskoordinator Christian Broqvist. Foto: Jan Sällberg

FÖRSVARSHELG I KRONOBERG

SISTA HELGEN I MARS hölls det både FörsvarsForum och årsstämma för Försvarsutbildarna Kronoberg i Växjö. Dessutom höll nyuppväckta FOS Kronoberg sitt första ordinarie årsmöte under samma helg.

Temat för lördagens FörsvarsForum var "Sverige i Nato, krig i Europa". Föreläsare var Peter Hultqvist (S), ordförande försvarsutskottet och före detta försvarsminister, Gunnar Karlson, generalmajor och före detta chef för Must, samt Michael Sahlin, ambassadör och säkerhetspolitisk expert. Årets FörsvarsForum fängade cirka 130 åhörare som lyssnade till det mycket aktuella och angelägna temat. FörsvarsForum är ett samarrangemang med Allmänna försvarsföreningen och Kungliga krigsvetenskapsakademien.

Årsstämman för Försvarsutbildarna Kronoberg hölls därefter på söndagen den 30 mars i Växjö. Stämman gav styrelseordförande Johan Nyström fortsatt förtroende. Som avslutning på årsstämman delades ett antal medaljer ut till engagerade medlemmar.

I samband med Försvarsutbildarnas årsstämma höll dessutom den egna musikkåren, nybildade Värends

försvarsungdoms musikkår en kortare konsert som var mycket uppskattad.

TEXT: ANNIKA SAND

Medaljutdelning i samband med årsstämman. Foto: Göran Svensson

BLIVANDE INSTRUKTÖRER

Ungdomsinstruktören redogör för ungdomsverksamheten och möjligheten att utbilda sig till ungdomsinstruktör. Foto: Fredrik Holmkvist

FÖRSVARsutbildarna SKARABORG har noterat stort intresse för att bli allmäninstruktör för utbildning av blivande specialister i grundläggande soldatkunskaper. Specialister i Hemvärnet genomför en kortare militär grundutbildning om 14 dagar för att sedan gå vidare inom något fackområde som sjukvårdare, informatörer, sambandspersonal, stabsassistenter, fordonsförare med flera.

För att omhänderta alla intresserade instruktörer inbjöds dessa till ett informationsmöte på Soldathemmet i Skövde garnison. Vid mötet informerades om Försvarsutbildarna och dess instruktörer i allmänhet och vidare om möjligheterna att vara instruktör i ungdomsverksamheten.

Förbundets utbildningsansvarige redogjorde avslutningsvis för de steg som ingår i att bli färdig allmäninstruktör. Beroende på den enskildes bakgrund kommer utbildningsgången att se olika ut. Bland de som allmänt intresse för att bli instruktör återfinns tidigare yrkesofficerare, hemvärnsinstruktörer och specialistinstruktörer inom olika områden. Slutlig utbildningsgång planeras efter samtal mellan den enskilde och förbundets utbildningsansvarige, då en individuell utbildningsplan och ett instruktörsavtal upprättas.

Utöver de som närvarade vid mötet finns ytterligare intressenter som var förhindrade att delta, men som kommer att kontaktas av förbundet framöver.

TEXT: HANS INGBERT

KRÖNIKAN

Eva Blomqvist. Foto: Mats Gunnarsson

GENOM SAMVERKAN KAN VI NÅ LÄNGRE

ALDRIG FÖRR HAR DET VÄL VARIT viktigare eller mer meningsfullt att vara engagerad i en frivillig försvarsorganisation. I en orolig omvärld behöver vi alla fundera på hur vi kan hjälpa till för att skapa motståndskraft i samhället, och ditt och mitt engagemang är både ett tydligt ställningstagande för ett säkrare samhälle och ett påtagligt bidrag till vårt land. Att bidra med sin tid, sin kunskap och sitt engagemang är fint och värt uppskattning.

STORA FÖRVÄNTNINGAR PÅ FRIVILLIGHETEN

När totalförsvaret ska återuppbyggas – i ett tempo som vi aldrig tidigare upplevt – behöver alla stegpa upp. Förväntningarna på oss som frivilliga försvarsorganisationer är stora. Jag vågar påstå att alla, från ministernivå till kommunal beredskapssamordnare, inser att man behöver oss. Man behöver oss för vår kompetens och vårt engagemang, för vi är utbildade, övade och dedikerade för vår uppgift. Ministern för civilt försvar, Carl-Oskar Bohlin har kallat oss de "osjungna hjältarna" som stått kvar och behållit vårt fokus även under "den eviga freden". Det gör att vi är redo nu när förväntningarna på oss ökar igen.

VI HAR EN SÄRSTÄLLNING

Som frivilliga försvarsorganisationer har vi, tack vare frivilligförordningen, en särställning i civilsamhället. Med den följer ett ansvar och det är vi duktiga på att ta tycker jag. Respektive organisation besitter en djup kompetens inom sitt eller sina uppdragsområden

och tillsammans representerar vi en väldigt bred kompetenspalett. Det ska vi värna om och ge varandra utrymme att utveckla sina kompetensområden – det gör oss starkare tillsammans.

SAMARBETE GER STYRKA

Vi blir starka om vi kan möta behoven och förväntningarna tillsammans. Det finns en rad områden där vi genom samarbete och samverkan kan nå längre tillsammans, än som enskilda organisationer. Vår gemensamma portal frivilligforsvaret.se är ett exempel, gemensamma medlems- och rekryteringsaktiviteter på lokal nivå ett annat. Centralt är det en verklig styrka när vi talar med en röst i exempelvis gemensamma remissvar på utredningar som berör oss och våra frågor. De frivilliga försvarsorganisationernas samarbetskommitté (FOS) är ett starkt paraply för våra riksorganisationer och en självklar samtalspart för både politiken och myndighetsföreträdare. Det ska vi värna om.

Ett starkt FOS där vi är generösa mot varandras organisationer och respekterar varandras olikheter gör den frivilliga försvarsverksamheten starkare. Det är precis vad som behövs i den tid vi befinner oss i. Frivilliga är och kommer att vara helt avgörande för det totalförsvaret som byggs nu.

EVA BLOMQVIST, riksbilklårchef och ordförande i Frivilliga Försvarsorganisationers Samarbetskommitté (FOS)

HITTA FOKUS PÅ FÅRÖ KURSGÅRD

Stugor i olika storlekar är ett av flera boendeanbud på Fårö kursgård. / Lilla bilden: Platschef Therese Löfgren Weinebrandt och hennes kollegor vet att de kan lita på varandra. Foto: Fårö kursgård

Låt dig sjunka in i det rogivande tempot och den natursköna miljön som omger Fårö kursgård. Belägen vid Gotlands nordliga kust, på ön Fårö, lockar anläggningen både civila och militära besökare – inte minst med närheten till Ingmar Bergman-centret.

KURSGÅRDEN HAR SINA RÖTTER i andra världskriget, då den grundades som ett beredskapsläger för frivillig befälsutbildning, FBU. I dag ägs anläggningen av Försvarsutbildarna Gotland och är en viktig plats för utbildningar inom det frivilliga försvaret.

FOKUS OCH GEMENSKAP I AVSKILD MILJÖ

Kursgården är omgiven av öppna vidder, karga hedmarker och ett landskap där havet alltid känns nära. I närheten finns raukarna, väderbitna kalkstensformationer, och strandängar som växlar med lågvuxen tallskog. Här kan besökarna uppleva en stillhet som bjuder in till reflektion.

– Den relativt avlägsna platsen har ett sätt att få folk att slappna av och fokusera, säger platschef Therese Löfgren Weinebrandt.

Det är sällan besökare lämnar Fårö under sin vistelse, vilket gör platsen idealisk för lagbyggnad och koncentration, till skillnad från Visby eller fastlandet, där annat lätt kan pocka på uppmärksamheten.

UTBILDNINGAR, LÄGER OCH NATURUPPLEVELSER

Under våren håller Försvarsutbildarna bland annat Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) på Fårö kursgård. Frivilliga Radioorganisationen (FRO) bedriver också verksamhet här. I sommar arrangeras dessutom konfirmationsläger i samarbete med Fårö kyrka.

Utöver själva kursgården finns det mycket att upptäcka på ön. Langhammars raukområde i naturreservatet är en given utflykt, liksom ett besök på Ingmar Bergman-centret för kulturintresserade.

– Vi samarbetar mycket med varandra här. Vi vet att vi måste hålla ihop för att tillsammans skapa en helhetsupplevelse som lockar folk hit till Fårö. Våra städare lånas ibland ut till Ingmar Bergman-centret, och vi har fått bland annat teknisk hjälp från dem, berättar Therese.

RÅVAROR FRÅN SVERIGE

Helpension ingår för besökare, med klassisk husmanskost till frukost, lunch och middag. Therese lyfter fram att maten tillagas med omtanke och i första hand med råvaror från Fårö och Gotland:

– All vår potatis till exempel köper vi från en producent här på Fårö. Vi handlar från Fårö först och främst, sedan från Gotland och därefter det som är producerat i Sverige. Vid bröllopsfiranden finns möjlighet att anpassa menyn i samråd med vår mycket skickliga kock.

LOKAL SAMMANHÅLLNING

När personalen förberedde kursgården för säsongen upptäcktes en stor vattenläcka.

– Vatten försvann, men vi visste inte varifrån.

Personalen vände ut och in på sig själva för att hitta läckan i tid. Lokala entreprenörer släppte allt för att hjälpa oss. I början av april var problemet löst. Allt tack vare den lokala sammanhållningen, berättar Therese och låter lättad.

Oavsett om du kommer till Fårö kursgård för att lära, leda eller bara landa finns här plats för fokus och återhämtning. Här får gemenskapen verkligen ta plats.

TEXT: SMILLA FRYKHOLM

● fakta

Antal bäddar: 185 st

**Lektionssalar/
gruppum:** 5 st

Matsal: 140 platser

Försvarsutbildarnas medlemmar har 25 procents medlemsrabatt på Fårö kursgård på ordinarie pris. Besök bokas på farokursgard.se

Natos snabbinsatsstyrka på Gotland

REPRESENTANTER FÖR NATOS snabbinsatsstyrka, NATO Rapid Deployable Corps, med högkvarter i Milano, har besökt Gotland. Syftet var att få en uppfattning om öns strategiska möjligheter inför arbetet med att få med Sverige i alliansens insatsplanering, skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– Att kontrollera Gotland är avgörande för alliansens försvar i Östersjöområdet, och besöket har bidragit med mycket viktig kunskap för att snabbinsatsstyrkan med kort varsel ska kunna operera i området, säger Stefano Genco från Nato.

Representanterna från Nato fick bland annat se regementsområdet på Tofta och marinhamnen i Fårösund. En rekognosceringstur med helikopter gav också en god överblick över terrängförhållandena på Gotland.

– Även om Sverige fortsatt har huvudansvaret för att försvara svenskt territorium, så vittnar dagens besök om att vi som allierade är del av en större gemenskap. Möjligheten att få förstärkning från exempelvis Natos snabbinsatsstyrka ger förstås extra tyngd, säger regementsförvaltare Daniel Martell.

Besökarna på rekognosceringstur med helikopter. Foto: Daniel Klintholm / Försvarsmakten

MSB inleder gemensam planering med Finland inom försörjningsberedskapsområdet

I SLUTET AV APRIL besökte MSB:s generaldirektör Mikael Frisell Finland, tillsammans med regeringens tvärsektoriella näringslivsråd för totalförsvar och krisberedskap.

Besökets syfte var att lära sig mer om finsk försörjningsberedskap och träffa finska motparter för att diskutera stärkt privat-offentlig samverkan, skriver MSB i en nyhetsartikel på sin hemsida. Seminariet arrangerades av den finska Försörjningsberedskapscentralen (NESA).

– MSB har ett nära samarbete med den finska Försörjnings-

beredskapscentralen (NESA) och ser fram emot att fördjupa det. Utbyte av lägesinformation, gemensamma lager och företagsnätverk är viktiga steg framåt. MSB och NESA kommer parallellt att arbeta för ett stärkt nordiskt samarbete inom försörjningsberedskapsområdet, säger Mikael Frisell.

Under besöket i Finland genomfördes även ett studiebesök till en av finska Försörjningsberedskapscentralens depåer för bränslelagring.

Kulturegendom skyddas i krig

DEN BLÅ SKÖLDEN är en symbol som används för att märka kulturegendom så att den kan skyddas i krig. I en ny FOI-rapport undersöks hur regelverken för att skydda kulturegendom ser ut och hur bedömningar om märkning kan göras, berättar FOI på sin hemsida. Unesco upprättade 1954 konventionen om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt, kulturkonventionen.

– Kulturegendom definieras i konventionen som fast eller lös egendom som är av stor

betydelse för ett folks kulturarv, säger Julia Dalman, analytiker på avdelningen Försvarsanalys.

För att visa att egendomen är skyddad kan den märkas med en symbol: Den blå skölden, eller den blåvita skölden som den ibland kallas.

I Sverige kan kulturegendom till exempel vara kyrkor, herrgårdar, museer eller andra byggnader som används för att förvara eller ställa ut föremål, men även exempelvis konstverk, böcker eller minnesmärken.

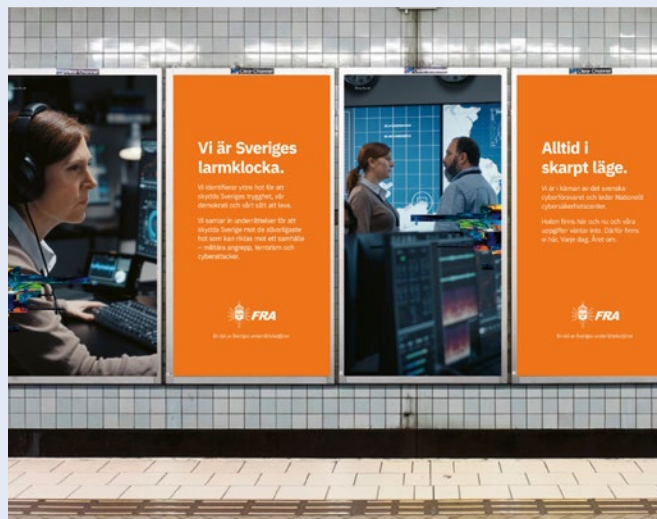
FRA ökar sin personalstyrka

FRA VÄXER OCH BESTÅR nu av cirka 1 200 medarbetare. I en tid med ett allvarligt säkerhetspolitiskt läge och osäker utveckling i omvärlden behöver vi bli fler som skyddar Sverige från allvarliga, yttre hot. Därför syns vi åter i en stor rekryteringskampanj, berättar FRA i en artikel på sin hemsida.

– I det allvarliga säkerhetsläge vi befinner oss kommer våra uppdragsgivares efterfrågan på leveranser inom underrättelse-rapportering och cybersäkerhet fortsätta att öka. Då är vår expansion avgörande, säger Björn Lyrvall, generaldirektör på FRA.

På fem år har FRA ökat med ungefär 50 procent och denna expansion kommer att fortsätta. Ett av de områden som FRA rapporterar om är utvecklingen i Sveriges omedelbara närområde. Genom att noga följa utvecklingen och skapa en lägesbild av militär förmåga och militära rörelser fungerar FRA som Sveriges larmklocka.

FRA är i behov av en stor mängd kompetenser. Det behövs allt från IT-säkerhetsspecialister, kryptologer och IT-analytiker, till språkanalytiker och systemutvecklare.

Rekryteringskampanj i tunnelbanan under våren. Foto: FRA

Henrik Palmu, vd Svebab, Staffan Johansson, vd Beijer Tech och MSB:s generaldirektör Mikael Frisell. Foto: MSB

MSB sluter första beredskapsavtalet på många år

MSB OCH Svenska Brandslangsfabriken AB (Svebab) som tillverkar brandslang, har tecknat ett modernt beredskapsavtal. Avtalet syftar till att stärka företagets förmåga till leveranser under krig och företaget lovar att prioritera tillverkningen av brandslang för det civila försvarets behov. Avtalet är det första av sitt slag sedan återuppbyggnaden av det civila försvaret inleddes, skriver MSB i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– Det är ett historiskt avtal som skrivs och jag hoppas att aktörerna i det civila försvaret kan inspireras av avtalet, säger

Mikael Frisell, generaldirektör på MSB.

Erfarenheter från Rysslands fullskaliga krig i Ukraina, och deras angrepp på civil infrastruktur, visar på stort behov av brandslang för räddningstjänsten.

Det avtal MSB och Svebab skriver konkretiserar också hur ett modernt beredskapsavtal kan se ut. Det är ett avtal som gör övergången från fred till krig så enkel och robust som möjlig, där det främsta målet är att säkerställa tillgången till kritiska varor genom en förstärkt produktionsförmåga.

Ser Sveriges befolkning positivt på censur?

EN STOR MAJORITET av svenskarna är för att vilseledande information och desinformation bemöts eller korrigeras av svenska myndigheter. Detta oavsett om det vilseledande är publicerat av ett svenskt medieföretag eller av en enskild utländsk användare som gjort inlägg i sociala medier, skriver FOI i en nyhetsartikel på sin hemsida. Det visar två enkäter som Statistikmyndigheten SCB och forskare på FOI skickat ut till 5 000 slumpmässigt utvalda svenskar. Den ena skickades ut innan covid 19-pandemin och den andra strax efter.

– När myndigheter utövar påtryckningar mot medierna i syfte att bemöta vad de betraktar som vilseledande information går det ur ett bredare perspektiv att tala om censur även om det inte utgör sådan i lagens mening, säger Ola Svenonius FOI.

– Svenskarna har ett stort förtroende för myndigheterna och tycker att de ska ha en omfattande handlingsfrihet. Dock pågår en politisering av faktagranskning, inte minst i USA. Politiska krafter som gärna använder censurbegreppet i dess vida mening påverkar den politiska agendan.

Karlberg för trångt för kadetterna

I AUGUSTI SKRIVS den 233:e kursens kadetter in på officersprogrammet (OP). Än så länge är det oklart exakt hur stor kursen blir, men uppskattningen är att över 300 personer kommer att tacka ja till en framtid som officerare, skriver Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida. Eftersom även 232:a kursen är stor så gäller antagandet att samtliga kadetter inte kommer att kunna erbjudas ett boende på Militärhögskolan Karlbergs område. Men det finns en lösning.

Delar ur 232:a kompaniet, som inleder sin tredje termin, måste från och med hösten

2025 ges anvisat boende utanför, men i nära anslutning till MHS. Kadetter som inte kommer att rymmas på området kommer i stället att bo i hyrt långtidsboende eller, i undantagsfall, i hemmet.

– Vi hade helst velat erbjuda alla kadetter boende här på området. Men utifrån den infrastruktur vi har och den tillväxt vi är inne i, är min övertygelse att detta beslut är det bästa under rådande förutsättningar, säger överste Jerker Sundström, chef för Militärhögskolan Karlberg.

Swedint har utsetts till NATO Department Head för markoperationer

– DET ÄR EN VIKTIG UPPGIFT som Slovakien och Sverige gemensamt löser åt Nato då vi har utsetts till NATO Department Head för disciplinen markoperationer, säger överste Richard Gray, som är chef för Swedint.

Nato identifierar och fattar beslut om vilka utbildningsbehov som finns inom alliansen och vilka mål dessa utbildningar ska möta. Det är sedan Department Heads som ansvarar för att leda, koordinera och utveckla utbildning och träning inom respektive område, skriver

Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Swedints utbildning NATO Land Tactical Planning Course (NLTPC) är redan mycket efterfrågad. Den genomförs för närvarande fyra gånger per år och involverar ett flertal kårstaber, samt även divisionsstaber.

Sverige kommer att dela ansvaret som NATO Department Head med Slovakien. Det är ovanligt att två länder delar på ansvaret, men såväl Sverige som Slovakien och Nato ser synergieffekter av denna lösning.

Nytt varningssystem till mobiltelefoner införs

REGERINGEN HAR GETT MSB i uppdrag att införa Cell Broadcast, en lösning som gör det möjligt att skicka varningsmeddelanden till mobiltelefoner, skriver MSB i en nyhetsartikel på sin hemsida. Uppdraget till MSB ska redovisas till Regeringskansliet senast den 30 januari 2026.

Cell Broadcast är en teknik där man skickar ut ett meddelande till alla mobiltelefoner i ett specifikt område. Systemet är en förstärkning av och ett komplement till de befintliga informationskanalerna för

sändning av Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA,) som i dag utgörs av bland annat radio, tv, utomhussirener och internet.

– MSB har tidigare föreslagit denna teknik, som i dag används av många EU-länder, till exempel Norge och Danmark. Vi ser mycket positivt på uppdraget och vi hoppas se det i kraft i början av nästa år. Detta kommer att stärka utvecklingen av befolkningsskyddet i Sverige eftersom varningsmöjligheterna för allmänheten kommer att bli fler, säger Mikael Frisell, generaldirektör på MSB.

Nya transportflygplan till Flygvapnet

FLYGVAPNET KOMMER att tillföras fyra nya taktiska transportflygplan av typen C-390 från den brasilianska tillverkaren Embraer. Flygplanen, som ska baseras på Skaraborgs flygflottilj, stärker Försvarsmaktens förmåga att snabbt transportera personal och materiel både nationellt och internationellt, skriver Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida

– Ett glädjande besked. Valet av C-390 innebär en viktig förstärkning av en efterfrågad förmåga – taktiskt transportflyg

– under lång tid framöver och införandet blir en prioriterad uppgift för F 7 under de närmaste åren, säger överste Mattias Ottis, chef för Skaraborgs flygflottilj.

Anskaffningen offentliggjordes av Försvarsdepartementet den 1 april vid försvarsmässan LAAD i Brasilien. Genom en gemensam upphandling med Nederländerna och Österrike gör Sverige en långsiktig satsning samtidigt som det möjliggör snabb förmågetillväxt. TP 84 Hercules kommer att fortsätta operera parallellt med de nya flygplanen.

C-390 från det ungerska flygvapnet under ett besök på Sätenäs. Foto: Lena Bogren / Försvarsmakten

Arctic Strike 25 – Arméns stora experimentövning

I SLUTET AV MARS genomfördes arméns stora experimentövning Arctic Strike 25 i Älvdalen. Arctic Strike är en plattform för att testa nya förmågor och stärka samarbetet mellan de nordiska länderna, myndigheter och försvarsindustrin. Framför de tillresta besökarna förevisades alltifrån autonoma drönarsystem till patrullrobotar och senaste tekniken inom sensorförmåga, skriver Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida.

– Kriget i Ukraina har aktualiserat behovet av snabb

teknik- och taktikutveckling. Utveckling som tidigare tog flera år sker där i vissa fall på några veckor nu. Att snabbt omsätta erfarenheter under sådana omständigheter kräver hängivenhet, mod och nära samarbeten över gränserna, säger Andreas Ziegenfeldt, arméns utvecklingschef.

En nyckelfaktor för genomförandet av Arctic Strike 25 har varit det täta samarbetet mellan Försvarsmakten, FMV, FOI och försvarsindustrin.

Nya vapen under utprovning vid Arctic Strike 25. Foto: David Hakeberg / Försvarsmakten

Fältartisterna gör comeback

FÄLTARTISTERNA ÄR TILLBAKA på scenen och det svänger. Efter några år i skuggorna är de tillbaka med kraft – och det är mycket mer än låtlistan som förändrats, skriver Försvarsmakten på sin hemsida.

Maria Almlöv, ordförande för Försvarets fältartister greppar mikrofonen.

– Här är Försvarsmaktens fältartister till er tjänst! 1-2-3 Texas hold em! Trummisen Mårgan Höglund slår in och basisten Jacob Dalnert hänger på i Beyonces monsterhit. Det här är ett gäng som kan leverera sväng.

Fältartisterna har inte varit på utlandsturné sedan 2023

då de var i Mali. Den nya banduppsättningen var åter på scen den 7 mars på Camp Adazi utanför Riga i Lettland.

– Att åka till Lettland är mycket mer som att åka till exempelvis Mali. Man bor och lever på campen och åker hem med nya erfarenheter och insikter. Många av soldaterna är ju så unga och man blir mycket ödmjuk inför dem. Det känns gott i hjärtat!

– Vi talar om ett antal hundra personer som hoppar och sjunger med. Det är något alldeles underbart att se, säger Maria Almlöv.

Rymdförmågan ökar – Sverige intressant som internationell partner

I AUGUSTI FÖRRA ÅRET sände Försvarsmakten upp sin första satellit i omloppsbana. Flygvapnet som ansvarar för att utveckla Försvarsmaktens förmågor inom rymddomänen har deltagit på ett internationellt rymdsymposium i USA, skriver Försvarsmakten i en artikel på sin hemsida.

– Årets upplaga av Space symposium har varit väldigt positivt för Sverige. Försvarsmakten har fått tydlig bekräftelse på att de satsningar som gjorts är både efterfrågade och välkomna. Vi har aldrig tvivlat på vår förmåga, fast det känns samtidigt bra att kunna bidra

och verkligen göra skillnad för våra allierade, säger Johan Nyström, tillförordnad chef för rymdavdelningen på Flygstaben.

Efter Försvarsmaktens utveckling av rymddomänen är det många länder som har identifierat Sverige som en potentiell samarbetspartner. I den internationella miljön betraktas vi som en intressant rymdpartner.

– Nu gäller det att omsätta kunskapen till förmåga, öka tempot och leverera effekt. Vi kommer inte vila oss i form. Både våra allierade och övriga domäner behöver svensk rymdförmåga, avslutar Johan Nyström.

Nytt cyberförsvarsförband försvarar civil infrastruktur

FÖRSVARSMAKTEN ÄR beroende av kritisk infrastruktur som myndigheten inte själv äger och styr över. Det nyinrättade 4:e cyberförsvarsförbandet ska kunna försvara sådan kritisk infrastruktur och det handlar inledningsvis om infrastruktur inom sektorerna finans, energi och telekommunikation. Det här berättar Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– Huvudsyftet är att försvara kritisk civil infrastruktur som Försvarsmakten är beroende av för att lösa sin huvuduppgift; försvaret av Sverige och våra allierade. Det görs genom defensiva cyberoperationer

tillsammans med företag inom sektorerna finans, energi och telekommunikation, säger överstelöjtnant Tomas Wallin, chef för 4:e cyberförsvarsförbandet.

Förbandet är placerat i Mälardalsområdet och består i huvudsak av civila cybersäkerhetsspecialister och officerare. Den civila personalen vid förbanden utbildas inom Försvarsmakten, får kombattantstatus och krigsplaceras på sin befattning.

Försvarsmakten har flera stående cyberförsvarsförband vilka organiseras i en cyberförsvarsdivision.

Upprustning av landets 64 000 skyddsrum

SKYDDSRUMMEN ÄR EN DEL av det svenska befolkningsskyddet. Under 2025 har det satsats 100 miljoner kronor på att kontrollera, utföra tillsyner och rusta upp skyddsrum, skriver MSB i en nyhetsartikel på sin hemsida.

Sverige är ett av de skyddsrumstättaste länderna i världen. Sedan 2024 har MSB utökat antalet kontroller och tillsyner av landets skyddsrum. En tillsyn är en mindre genomgång, medan en kontroll är grundlig genomgång av skyddsrummet.

Sverige har cirka 64 000 skyddsrum som ger ett grund-

läggande skydd och de finns framförallt i städer och i tätbebyggda områden.

Under 2025 planerar MSB att påbörja 2 000 nya kontroller genom kontrollbesök, säkerställa att det görs 10 000 nya tillsyner och fortsätta att genomföra filterbyten i skyddsrummen så att ett skydd skapas mot kemiska och radiologiska stridsmedel.

Det är fastighetsägaren som har ansvar för skyddsrummen och iordningsställande av dessa vid höjd beredskap.

På msb.se finns mycket information som fastighetsägare kan ta del av. Foto: Melker Dahlstrand / MSB

Intensiv utbildningsinsats efter skolattentatet i Örebro

EFTER SKOLATTENTATET i Örebro har efterfrågan på stöd från kommuner och skolor ökat. Därför erbjuder MSB nu utbildning i skydd mot terrorism och andra våldshandlingar med stora konsekvenser, skriver MSB i en nyhetsartikel på sin hemsida.

För att öka takten i arbetet har MSB erbjudit Sveriges länsstyrelser att samla kommun- och säkerhetssamordnare och skolläda- re för utbildning på området skydd mot terrorism och andra våldshandlingar med stora konsekvenser.

Efterfrågan har varit mycket stor. De första bokningarna för utbildningstillfällen gjordes redan innan förfrågan hade gått ut. Totalt väntas mellan 30-40 utbildningar att hållas över hela landet under 2025.

MSB erbjuder två olika utbildningar, den ena riktar sig mer direkt mot skolläda- re och säkerhetssamordnare vid skolor och den andra riktar sig mot läns- styrelser, regioner och kommuner och har ett bredare anslag.

Marinen övervakade militär transport till Estland

DEN 25 OCH 26 APRIL övervakade svenska marinen ett transportfartyg med utrustning på väg till Natos brittiskledda brigad i Estland. Det var korvetten HMS Sundsvall som följde fartygets väg genom Östersjön, berättar Försvarsmakten i en nyhetsartikel på sin hemsida.

– Transporten genomfördes inom ramen för försvars- samarbetet JEF, Joint Expeditionary Force, som är ett viktigt samarbete för svenska Försvarsmakten och kompletterar

Natomedlemskapet, säger fartygschefen på HMS Sundsvall, Jonas Löfgren

Förutom marinen deltog också Helikopterflottiljen, Kustbevakningen, enheter ur danska och estniska flottan samt brittiska stridsflygplan baserade i Polen.

– Vi är vana vid att arbeta tillsammans med andra nationer och myndigheter så den här typen av komplexa operationer med många inblandade löser vi snabbt och effektivt, avslutar Jonas Löfgren.

Operation S:t Göran – Arméns viktigaste övning i år

– ARMÉNS KRIGSFÖRBAND står nu i fokus på ett sätt som inte gjorts tidigare. Det är därför det viktigaste vi gör under 2025, säger ställföreträdande arméchef Per Nilsson under sitt besök vid militärbas Skövde i en nyhetsartikel på Försvarsmaktens hemsida.

– Det är en del av att militärbas Skövde är aktiverad. S:t Göran är i sin helhet ett extremt viktigt steg, både när det gäller att få ordning på personal och materiel. Jag har hållit på med krigsförbandsvärderingar i tio år,

så det här är mycket välkommet, säger garnisonschefen Stefan Pettersson, som också är chef för Skaraborgs regemente P 4.

Mobiliseringsplatsberedskap ska inte förväxlas med mobilisering.

– Mobiliseringsplatsberedskap är förutsättningen för att kunna genomföra mobilisering. Nu testas vi rutinerna för hur en mobilisering skulle kunna gå till i skarpt läge. Platser, checklistor och orderverk går igenom och uppdateras, säger ställföreträdande arméchef Per Nilsson.

Kina jagar utländsk teknologi

KINA HAR ETT omfattande system för att få tillgång till utländsk teknologi. Men andra länders ökade försiktighet gör det allt svårare. Det kan få Kina att i större utsträckning använda olagliga metoder, enligt en FOI-rapport som presenterats på FOI:s hemsida.

– Kina är intressanta, inte minst för att de har ett sofistikerat ekosystem för teknologiöverföring som involverar aktörer från alla delar av systemet, och som utvecklas genom statliga policyer under flera decennier, säger Tobias Junerfält, forskare på FOI.

Riskerna med överföring av kritiska teknologier till Kina är ett högaktuellt ämne. Sverige, liksom EU, har starka kommersiella och akademiska kopplingar till Kina.

Kinas försök att få tillgång till andra länders teknologi har uppmärksamats länge i USA, men nu ökar riskmedvetenheten även i Europa, enligt Tobias Junerfält. På båda sidor av Atlanten tas initiativ kring exportkontroller, investeringsgranskning och forskningssäkerhet.

Nyheterna är sammanställda av NICLAS FRANKLIN.

B**Posttidning**

Ej retur

20273870

Avsändare: Svenska Försvarsutbildningsförbundet, Box 5034, 102 41 Stockholm

TREVLIG SOMMAR!

Alla Försvarsutbildare tillönskas en riktigt skön sommar. Njut av ledighet, sol och bad.

På kansliet laddar vi för en höst fylld med lärorik verksamhet och utbildning.

Foto: FoxglovesAndStockings / Shutterstock.com

Har du läst klart tidningen? Ge den till någon som du tycker om.